

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Osallistava näyttelytoiminta globaalikasvatuksen
toimintamuotona**

Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttelyn arviointi

Inka Steenbeck

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön ko. (210 op)

Marraskuu / 2014

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Inka Steenbeck	Sivumäärä 52 ja 8 liitesivua
Työn nimi Osallistava näyttelytoiminta globaalikasvatuksen toimintamuotona. Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen - näyttelyn arviointi	
Ohjaava(t) opettaja(t) Hanna Laitinen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen Setlementtiliitto / Matti Cantell	
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä arvioidaan, kuinka hyvin osallistava näyttelytoiminta soveltuu globaalikasvatuksen toimintamuodoksi. Tapauksena arvioin Suomen Setlementtiliitolle toteuttamani <i>Elimu bila shida – koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen</i> globaalikasvatusnäyttelyn kokonaisuuden onnistumista tavoitteiden kannalta sekä vaikutuksia osallistujiin. Tavoitteenani oli lisäksi selvittää, miten tämänkaltaista toimintaa voitaisiin vielä kehittää. Suunnittelin ja järjestin näyttelyn yhteyksissä aihepiiriin liittyen myös kahdenlaisia työpajoja; kokkaustyöpajan ja käsityöaiheisen työpajan.</p> <p>Näyttelyn pääteemana on perusopetuksen merkitys Tansaniassa. Sen lisäksi, että näyttelyn oli tarkoitus tuoda osallistujille lisää tietoa perusopetuksen tilanteesta Tansaniassa, tavoitteena oli myös herätellä ihmisiä pohtimaan koulutuksen merkitystä yleisesti sekä sitä, mitä koulutus merkitsee erilaisissa olosuhteissa eläville ihmisille. Koulumuistoista ja yhtäläisyyksistä Tansaniaan syntyikin mahtavia keskusteluja niin näyttelyn avajaisissa kuin työpajoissa.</p> <p>Menetelminä aineiston keruussa käytin osallistuvaa havainnointia ja erillisiä palautekyselylomakkeita sekä näyttelyä että työpajoja varten. Analysoitavana aineistona minulla olivat siis omat muistiinpanoni havainnointieni pohjalta, näyttelyn ja työpajojen palautekyselylomakkeet sekä näyttelyn avajaisten yhteydessä ja työpajoissa ottamani valokuvat. Palautekyselylomakkeita palautui yhteensä 51 kappaletta; 17 näyttelyn sisältöjä ja 34 työpajoja koskevaa palautelomaketta.</p> <p>Sekä tilaajaorganisaatiolta että näyttelyn ja työpajojen osallistujilta saatu palaute oli pääosin erittäin positiivista. Tämänkaltaisen osallistavan toiminnan avulla, jossa oppiminen tapahtuu käytännön tekemisen kautta, on mahdollista saavuttaa myös sellaisia kohderyhmiä, jotka eivät muuten kiinnostuisi tällaisesta toiminnasta tai globaaleista kysymyksistä. Yksikin positiivinen kokemus voi synnyttää ihmisessä kipinän, joka voi parhaimmillaan johtaa globaalikasvatuksen päätavoitteeseen eli aktiiviseen toimimiseen oikeudenmukaisemman maailman puolesta.</p> <p>Menetelmä soveltuu käytettäväksi erinomaisesti myös eri kohderyhmien kanssa ja toiminnalla onnistuttiin lisäämään osallistujien tietoisuutta kehitysyhteistyökysymyksistä. Nykyään puhutaan paljon elinikäisen oppimisen merkityksestä, eikä globaalikasvatuksen tehtävä rajoitukaan pelkästään kouluihin ja kansalaisjärjestöjen työhön. Globaaliin vastuuseen kasvamisen tulisi olla kaikkien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden yhteinen päämäärä. Globaalikasvatustoiminnan arviointi on äärimmäisen tärkeää, sillä sen avulla toimintaa pystytään kehittämään yhä paremmaksi ja vaikuttavammaksi.</p>	
Asiasanat Globaalikasvatus, kehitysyhteistyö, elämyksellisyys, osallisuus, näyttelytoiminta, arviointi	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Inka Steenbeck	Number of Pages 52 + 8
Title Participating exhibition as a method for global education – Evaluation of the exhibition “Elimu bila Shida – with education towards a safe future”	
Supervisor(s) Hanna Laitinen	
Subscriber and/or Mentor Matti Cantell / The Finnish Federation of Settlement Houses	
Abstract <p>In this thesis I am evaluating, how well does a participating exhibition works as a method for global education. As my development project I planned and accomplished a global education exhibition for the Finnish Federation of Settlement Houses. The main theme of the exhibition was the importance of education in Tanzania.</p> <p>The goal of the exhibition “Elimu bila Shida – with education towards a safe future” was not only to bring people more knowledge and understanding about the educational situation in Tanzania but also to encourage thinking about the importance of education in general. Attached to the themes of the exhibition I also planned and organized two workshops; a cooking workshop and a handwork workshop.</p> <p>The aim in my thesis work was to find out, what kind of thoughts did this kind of global-education activity awake among the visitors and the participators of the workshops. One objective was also to find out, if there was something to be developed in this kind of work.</p> <p>As research methods I used participant observation and semi-structured questionnaires. I used two types of questionnaires; one concerning the exhibition itself and one regarding the workshops. As analyzable material I had my observation notes– both made during the interactive situations with the exhibition visitors and the workshops, questionnaires with the feedback, and the photographs that I took during the exhibition openings and the workshops.</p> <p>The feedback from the visitors, as well as from the participants of the workshops, was mainly positive. In this kind of global education work, where raising awareness is based on „learning by doing“, and global themes are combined with other activities, it is possible to reach those people, who otherwise would not be interested in the themes of global education. A positive experience can be the main key to become more aware of the realities of the global world, and in the best case, to encourage taking action towards a fairer and better world.</p> <p>This kind of global education work can be used well with different target groups. Nowadays the term “lifelong learning” is commonly used, and global education should not only be something that is happening in schools. Even though NGOs play an important role in this picture, global themes art too big for one organization to solve. That is why cooperation between different operators is extremely necessary in raising awareness about global themes and encouraging to action towards a fairer world. In order to develop global education work to become even more effective, evaluation is extremely important.</p>	
Keywords Global education, development cooperation, experientiality, participation, exhibition work, evaluation	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
1.1	Suomen Setlementtiliitto	6
1.2	Opinnäytetyön tavoitteet ja ajankohtaisuus	8
2	GLOBAALIKASVATUKSELLA KOHTI MAAILMANKANSALAISUUTTA	11
2.1	Gloaalikasvatuksen päämäärät	12
2.2	Arvot ja asenteet globaalikasvatuksessa	15
2.3	Kulttuurikasvatus ja globaalikasvatus kohtaavat	17
3	GLOBAALIKASVATUSTOIMINTA KÄYTÄNNÖSSÄ	19
3.1	Gloaalikasvatuksen toimintakeinot	19
3.2	Gloaalikasvatuksen toimijat	22
3.3	Setlementtiliiton globaalikasvatustyö	24
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	26
4.1	Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttely	27
4.2	Näyttelyn työpajat	29
4.3	Laadullinen arviointi	32
4.4	Havainnointi tutkimusmenetelmänä	33
4.5	Aineiston analysointi	34
5	TULOKSET	35
5.2	Toteutuskokonaisuuden onnistuminen ja tiedon lisääminen	35
5.3	Elämyksellisyyden merkitys toiminnassa	36
5.3	Näyttelykokonaisuuden herättämät ajatukset osallistujissa	38
5.4	Markkinointikeinot	39
5.5	SWOT-analyysi	40
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	52

1 JOHDANTO

Suuntaudun Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteisöpedagogiopinnoissani kansainväliseen ja monikulttuuriseen toimintaan ja yksi pääkiinnostuksen kohteistani on ollut opintojeni alusta asti globaalikasvatustyö. Alkusyksystä 2013 olin juuri alkanut suunnitella ystäväni kanssa työharjoittelua Afrikassa, kun kuulin Settlementiliiton etsivän toteuttajaa globaalikasvatusnäyttelylle, jonka aiheena olisi perusopetuksen merkitys Tansaniassa. Innostuin siitä ajatuksesta, että pääsisin yhdistämään monta itseäni kiinnostavaa aihetta ja asiaa. Valokuvaminen on pitkäaikainen harrastukseni ja intohimoni, ja ajatus näyttelykokonaisuuden suunnittelemisesta kuulosti houkuttelevalta.

Suoritin siis opintoihini kuuluvan kehittämisprojektin Suomen Settlementiliitolle 1.11.2013–21.5.2014. Kehittämisprojektini aiheena oli Settlementiliiton globaalikasvatustoiminnan vahvistaminen osallistavan näyttelytoiminnan avulla. Suunnittelin ja toteutin harjoitteluohjaajani Matti Cantellin avustuksella Settlementiliiton käyttöön Tansanian peruskoulusta viestivän Elimu bila shida – koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen –näyttelyn ja sen aihepiiriin liittyviä työpajoja. Työpajojen toteutus ja niiden havainnointi olivat osa opinnäytetyöprosessiani.

Materiaalit kehittämisprojektia ja näyttelyä varten hankin työharjoitteluni ohella Tansaniassa tammi-maaliskuussa 2014. Suoritin työharjoitteluni Bagamoyonimisessä kylässä Tansanian itärannikolla Bagamoyo Children Carer's Association -nimisen järjestön sponsoroimassa koulussa. Työharjoitteluni aikana sain katsauksen BACCA:n koulun arkeen ja esimakua tansanialaisesta koulujärjestelmästä ja käytännöistä. Kävin myös luokan opettajan kanssa tutustumassa Bagamoyon yläasteeseen.

Tässä opinnäytetyössä arvioin tämänkaltaisen osallistavan globaalikasvatustoiminnan soveltuvuutta menetelmänä ja selvitän, minkälaisia ajatuksia se ihmisissä herättää. Näyttelykokonaisuus jää myös varsinaisen hankkeen päätyttyä Suomen Settlementiliiton ja sen toimijoiden käyttöön. Tämä opinnäytetyö on

myös yksi keino järjestölle saada tietoa näyttelyn tähänastisista vaikutuksista ja siitä, mitä kehitettävää toiminnassa mahdollisesti vielä olisi.

Aluksi esittelen opinnäytetyöni tilaajaorganisaation ja kerron työn tavoitteista ja ajankohtaisuudesta. Tämän jälkeen avaan opinnäytetyön kannalta keskeisintä teemaa eli globaalikasvatusta, sen sisältämiä käsitteitä sekä niiden merkitystä työssäni. Seuraavaksi käsittelen globaalikasvatuksen toimintamenetelmiä sekä elämyksellisyyden merkitystä globaalikasvatustyössä. Esimerkkitapauksena esittelen Setlementtiliitolle toteuttamani *Elimu Bila Shida – Koulutuksella turvalliseseen tulevaisuuteen* globaalikasvatusnäyttelyn ja arvioin, kuinka se on onnistunut tavoitteissaan. Lopussa esittelen saamiani tuloksia ja niiden saamiseksi hyödyntämäni tutkimusmenetelmät ja perustelen niiden valinnan. Opinnäytetyön lopuksi kuvaan tekemäni johtopäätökset.

1.1 Suomen Setlementtiliitto

Suomen Setlementtiliitto on sivistystyötä ja sosiaalista työtä tekevä kansalaisjärjestö. Setlementtiaehtaus rantautui Suomeen jo 1890-luvulla, minkä jälkeen toiminta on laajentunut vahvasti. Suomen Setlementtiliitto, joka toimii suomalaisten setlementtiyhdistysten keskusjärjestönä, perustettiin vuonna 1918. Setlementtiliitto Suomen Setlementtiliitto kuuluu kansainväliseen setlementtityön liittoon *International Federation of Settlements and Neighbourhood Houses (IFS)*, joka perustettiin vuonna 1926. (Suomen Setlementtiliitto 2014.)

Suomen Setlementtiliiton jäsenistöön kuuluu 33 paikallista setlementtiä sekä seitsemän alueellista lapsi- ja nuorisotyön piiriyhdistystä. Setlementtiliiton tehtäviin kuuluu keskusjärjestönä muun muassa paikallisten setlementtien tukeminen esimerkiksi tuottamalla jäsenpalveluja, tarjoamalla asiantuntijatukea sekä koordinoimalla valtakunnallisia hankkeita yhteistyössä jäsentensä kanssa. Setlementtiliiton toiminta muodostuu seitsemän toimialan kautta, jotka ovat asumisen palvelut, monikulttuurinen työ, kansalaisvaikuttaminen, opinto- ja kulttuuritoiminta, lapsi- ja nuorisotyö, seniori- ja vanhustyö sekä vaikeat elämäntilanteet. Set-

lementtiliiton toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. (Suomen Setlementtiliitto 2014.)

Setlementtiliitto on määritellyt perustehtäväkseen hyvän elämän edistämisen, ihmisoikeuksien ja sosiaalisen oikeudenmukaisuuden toteutumisen sekä ihmisten ja yhteisöjen osallisuuden ja osallistumisen vahvistamisen. Setlementtityön perusarvoiksi liitto on asettanut arjen keskellä toteutuvan lähimmäisenrakkauden, yhteisöllisyyden sekä erilaisten ihmisten välisen yhteistyön. Setlementtityön työtä ohjaavan aatteen lähtökohtana on usko yhteisöllisyyden voimistavan vaikutuksen merkitykseen sekä yksilöllisyyden ja moninaisuuden arvostaminen kaikessa toiminnassa. Toimintakertomuksessaan vuodelta 2013 Setlementtiliitto määritteli kuluneen toimikauden toiminnan sisällöllisiksi pääteemoiksi kansalaislähtöisen työn vahvistamisen, ihmisoikeusnäkökulman syventämisen setlementtiliikkeen työssä, moniarvoisen ja monikulttuurisen kansalaisyhteiskunnan vahvistamisen sekä eriarvoisuuden vähentämisen yhteiskunnassa. (Suomen Setlementtiliitto 2014; Setlementtiliiton toimintakertomus 2013, 3.)

Setlementtiliiton ja sen jäsenjärjestöjen toiminta rahoitetaan pääasiassa Raha-automaattiyhdistyksen avustuksien, ministeriöiden myöntämien tukien, kuntien kanssa tehtävän yhteistyön sekä yksityishenkilöiltä saatujen lahjoitusten tuella. Kehitysyhteistyöhankkeisiinsa Setlementtiliitto saa Suomen ulkoasiainministeriön hanketukea. Setlementtiliitto toimii yhteistyössä valtion ja kuntien päättäjien sekä muiden järjestöjen kanssa sekä palveluntarjoajana että sosiaali- ja sivistystyön asiantuntijana. Kunnat ostavat setlementtien hyvinvointipalveluita kilpailutettuihin ostosopimuksiin perustuen. Kaikki Setlementtiliiton toiminta on voittoa tavoittelematonta. (Suomen Setlementtiliitto 2014.)

Opinnäytetyöni sijoittui Setlementtiliiton monikulttuurisen toiminnan kentälle. Setlementtiliiton monikulttuurisen työn päätavoitteena on luoda uusia toimintamuotoja kulttuurienväliseen kansalaistoimintaan. Setlementtiliitto korostaa, ettei liiton toiminta olisi mahdollista ilman uussuomalaisten ja erilaisten etnisten ryhmien toimimista asiantuntijoina, työntekijöinä, vertaistuen toteuttajina tai vapaaehtoisina järjestön toiminnassa. Setlementtiliitto toimii myös etnisiä vähemmistöjä edustavien järjestöjen vertaistukena. (Setlementtiliitto 2014; Setlementtiliiton Strategia 2015.)

Setlementtiliiton Strategian 2015 mukaan monikulttuurinen työ on kuluneen ohjelmakauden aikana vahvistunut yhdeksi setlementtityön perustyömuodoista. Setlementtiliitto pyrkii kehittämään monikulttuurista toimintaa ja sen työmuotoja edelleen ja jatkuvasti. (Setlementtiliitto 2014; Setlementtiliiton Strategia 2015.)

Setlementtiliitto korostaa kehitysyhteistyön merkitystä toiminnassa oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Setlementtiliiton globaalikasvatustoiminnan painopisteenä onkin kehitysyhteistyö ja siitä tiedottaminen sekä kehitysyhteistyöhankkeiden puitteissa tapahtuva vapaaehtoistoiminta. Setlementtiliiton kehitysyhteistyöhankkeiden painopisteenä ovat lapset ja nuoret. Myös nuorisotyö on osa Setlementtiliiton harjoittamaa kehitysyhteistyötä. (Setlementtiliitto 2014; Setlementtiliiton Strategia 2015.)

1.2 Opinnäytetyön tavoitteet ja ajankohtaisuus

Opinnäytetyöni keskeinen arviointitavoite on, kuinka hyvin suunnittelemani osallistavan näyttelyn kaltainen toiminta soveltuu globaalikasvatuksen toimintamuodoksi. Tarkoitukseni on selvittää, millaisia ajatuksia tämänkaltaisen globaalikasvatustoiminta näyttelyn kävijöissä herätti ja kuinka kävijät kokivat näyttelyn vaikuttavuuden. Tarkoitukseni on myös arvioida, mitä kehitettävää tai paranneltavaa toiminnassa olisi. Näitä syventäviä kysymyksiä apuna käyttäen pyrin vastaamaan opinnäytetyöni keskeiseen arviointikysymykseen.

Kehityshankkeistaan Setlementtiliitto on viestittänyt jo aiemmin. Setlementtiliitto on esimerkiksi tuottanut kalentereita, ja kehitysyhteistyöstä on ollut esillä aiemminkin näyttelyitä, esimerkiksi Setlementtiliiton kansanopistoissa. Tämä on kuitenkin ensimmäinen kerta, kun Setlementtiliitto toteuttaa tämänkaltaista toimintaa ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustuella, joten sen arviointi ja edelleen kehittäminen on äärimmäisen tärkeää. Setlementtiliitto haki rahoitusta tämänkaltaiseen hankkeeseen jo vuonna 2012 ja sai myös myönteisen tukipäätöksen. Projektille ei kuitenkaan löytynyt toteuttajaa, joten sitä ei kyetty toteuttamaan ja apurahat jouduttiin palauttamaan. Siitä huolimatta, että projektin

”runko” oli ennalta asetettu, sain melko vapaat kädet varsinaisen sisällön ja toteutuksen suunnitteluun. Hankkeen rahoittajalle, ulkoasiainministeriölle on laadittava toiminnan päätteeksi raportti, jonka laatimiseen tätä opinnäytetyötä voidaan käyttää apuna.

Asioiden tiedostaminen on ensimmäinen ja tärkein askel kohti muutosta. Globaalikasvatustyöllä on tärkeä rooli, jotta yhä useampi ihminen saataisiin heräämään maailmanlaajuisiin kehityskysymyksiin ja auttamaan toiminnallaan kehitystä kohti oikeudenmukaisempaa maailmaa. Elimu Bila Shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttelyn pääteemana on viestiä perusopetuksen merkityksestä. Näyttelyssä esitellään peruskoulutuksen tilannetta Tansaniassa, joka on yksi Suomen kehitysyhteistyön pääkumppanimaista. Näyttelyn sisällöt ja teemat kannustavat kuitenkin pohtimaan koulutuksen tilannetta ja merkitystä kaikkialla. Hankkeen rahoitushakemuksessa korostettiin, että tavoitteena oli antaa näyttelyn vierailijoille mahdollisuus ymmärtää ja samastua tansanialaisen oppilaan arkeen. Tavoitteena oli myös mahdollistaa osallistujien näkemyksen laajentuminen koulutuksesta ja sen merkityksestä.

YK:n jäsenmaat hyväksyivät vuosituhanen vaihteessa vuosituhatjulistuksen jonka päämäärät on kiteytetty kahdeksaksi tavoitteeksi. Niiden on määrä toteutua vuoteen 2015 mennessä, eli tavoitteiden toteutumisen viime hetket alkavat olla käsillä. Oikeus koulutukseen kuuluu perusihmisoikeuksiin, ja peruskoulutuksen ulottaminen kaikille on toinen YK:n vuosituhattavoitteista. Settlementiliitto keskittyy kehityshankkeissaan erityisesti lasten ja nuorten koulutusmahdollisuuksiin. Koulutuksella on merkittävä vaikutus sosiaaliseen ja inhimilliseen kehitykseen, sillä sen voidaan nähdä olevan yksi tehokkaimpia keinoja vaikuttaa ensimmäiseen vuosituhattavoitteeseen, köyhyyden vähentämiseen. Koulutettu ihminen saa helpommin töitä, pystyy osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja sitä kautta vaikuttamaan entistä paremmin omaan elämäänsä. Parhaassa tapauksessa hän edistää koko maansa kehitystä. (UNESCO 2012, 30-31.)

Settlementiliitolla on tällä hetkellä käynnissä yksi kehitysyhteistyöhanke Tansaniassa. Koulutustilanne Tansaniassa on ollut positiivisessa nousussa siitä asti, kun Tansania poisti peruskoulun lukukausimaksut ja käynnisti perusopetuksen kehitysohjelman vuonna 2001. Tämän ansiosta peruskouluun ilmoittautuminen

on noussut maassa lähes sataan prosenttiin ja etenkin tyttöjen koulunkäyntimahdollisuudet ovat parantuneet huomattavasti. Vuonna 2012 peruskoulun aloittavia sataa poikaa kohti koulun aloitti 103 tyttöä. Vaikka moni lapsi Tansaniassa jättää peruskoulun edelleen kesken, kehityssuunta on ehdottomasti positiivinen. Vuosina 2003–2012 peruskouluun ilmoittautuneista oppilaista Tansaniassa 18,6 prosenttia keskeytti, mutta peräti 35 prosenttia jatkoi toisen asteen koulutukseen. (Ulkoasiainministeriö 2013; UNDP 2014, 194.)

Kepan ajankohtaiskatsauksesta lokakuulta 2013 (Hakkarainen, Kaskeala, Koivuporras-Masuka, Nilsson, Pennanen, Saares) ilmenee, että tansanialaiset kehitystoimijat ovat yleisesti sitä mieltä, että vuosituhattavoitteet ovat olleet tähän mennessä kaikkein tehokkain keino köyhyyden vastaisen taistelun kohdentamiseen ja yhteisen käsityksen luomiseen. On kuitenkin muistettava, että jos edistystä tarkastellaan ainoastaan määrällisin mittarein, eli esimerkiksi arvioimalla kuinka monta lasta on aloittanut koulun, ei saada tietoa toiminnan laadusta tai lopullisista vaikutuksista ihmisten elämään. Kun on keskitytty esimerkiksi lähinnä kouluun päässeiden määrään, on opetuksen taso jäänyt huomioimatta. (Toikka 2005.)

Tansaniassa on myös suuret tasoerot valtio ja yksityisten koulujen välillä. Etenkin valtion kouluissa on huutava pula opetusmateriaaleista, kuten oppikirjoista, ja vähintään kolme oppilasta saattaa käyttää samaa kirjaa. Opettajia ei ole tarpeeksi, minkä johdosta luokkakoot ovat massiivisia. Yhdellä opettajalla saattaa olla opetettavanaan yli 60 oppilasta kerralla. Kaikilla kouluilla ei myöskään ole varaa tai tilaa pulpetteihin kaikille oppilaille, joten usein saatetaan myös opiskella lattialla. Tansanian syrjäisemmillä seuduilla ja maaseudulla koulutuksen taso on myös alhaisempi kuin suuremmissa kaupungeissa, ja koulua käyvien määrä on pienempi. (UNESCO 2012, 33-37, 24-27.)

Edistystä kuitenkin tapahtuu, vaikkakin hitaasti. Tansanian hallitus käytti vuonna 2000 bruttokansantuotteestaan ainoastaan 2,5 prosenttia koulutukseen. Vuonna 2008 summa oli jo 4,3 prosenttia, joka on paljon enemmän kuin muissa maissa, joissa on samankaltainen kehitystaso. Myös peruskoulua käyvien lasten määrä on Tansaniassa suurempi, kuin muissa verrattavissa Afrikan maissa. (UNESCO 2012, 7.) Settlementiliitolle toteuttamani näyttelyn yhtenä pyrkimyk-

senä olikin tuoda esiin nimenomaan se seikka, että kehitystä todella myös tapahtuu ja että maailmanlaajuisesti harjoitettavalla yhteistyöllä on vaikutusta ja merkitystä.

2 GLOBAALIKASVATUKSELLA KOHTI MAAILMANKANSALAISUUTTA

Tässä luvussa avaan globaalikasvatus-käsitteen merkitystä ja sen ulottuvuuksia. Lisäksi kerron toiminnan päämääristä ja perustelen kokemukseen perustuvan oppimisen merkitystä globaalikasvatuksen parissa tehtävässä työssä.

Vielä 1970- ja 80-luvuilla globaalikasvatus-termin sijaan käytettiin lähinnä sanaa kansainvälisyyskasvatus yhdistämään kasvatuksen eri aihepiirejä, joita ovat esimerkiksi rauhankasvatus, ihmisoikeuskasvatus, kulttuurikasvatus, ympäristökasvatus ja suvaitsevaisuuskasvatus. 2000-luvulla näistä aiheista puhuttaessa on yleistynyt yläkäsitteeksi globaalikasvatus, vaikka edelleen puhutaan myös kansainvälisyyskasvatuksesta ja kaikkia teemaan liittyviä käsitteitä voidaan käyttää tilanteista riippuen myös yksin tai yhdessä. (Lampinen, Melen-Paso 2009, 12.)

Käytän tässä opinnäytetyössä lähinnä termiä globaalikasvatus, koska se on käytetyistä käsitteistä ajankohtaisin. Esimerkiksi Kepa ry, suomalaisten globaalikasvatustyötä harjoittavien kansalaisjärjestön kattojärjestö ja kehityspolitiikan järjestöasiantuntija, käyttää kyseistä termiä. Myös Räsänen (2011, 18) mukaan globaalikasvatus-käsite on laajasti yleistynyt käytettynä terminä. Globaali tarkoittaa maailmanlaajuista, ja globaalikasvatus viittaa käsitteenä globaaleihin rakenteisiin sekä riippuvuussuhteisiin, jotka ovat kehitysmaiden köyhyyden ja etelän ja pohjoisen epätasa-arvon taustalla. Globaalikasvatus kuvaa siis terminä osuvimmin ihmisten ja maiden välisten riippuvuussuhteiden muodostumista ja monipuolistumista. (Rekola, Cantell, Hintikainen, Joro & Simonen 2010, 8.)

Räsänen (2011, 18) muistuttaa, että kansainvälisyyskasvatus-käsite syntyi 1970-luvulla, jolloin kansainvälisyys nähtiin lähinnä maiden kahdenvälisinä suhteina. Globaalikasvatus on käsitteenä myös kansainvälisempi, sillä englanniksi

käytetty termi on ”global education”, joka esiintyy esimerkiksi Maastrichtin julistuksessa (O’Loughlin, Wegimont, 2002).

2.1 Globaalikasvatuksen päämäärät

Suomalaisten tietoisuus kehitysmaiden tilanteesta alkoi muuttua 1970-luvulla, jolloin uutisissa alettiin näyttää kuvia kehitysmaiden tilanteesta ja nälänhädän, köyhyyden ja sairauksien piinaamista kehitysmaiden kansalaisista. Tuolloin syntyi pohja Suomen kansainväliselle kehitysyhteistyölle sekä koulujen globaalikasvatukselle. Globaalikasvatuksen toimintaa ohjaavia arvoja eli ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta koskevia asetuksia on säädetty kuitenkin jo vuonna 1948 YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa. (Kivistö 2010, 10; Rekola ym. 2010, 8.)

1990-luvun lama sai aikaan näkökulman muutoksen Suomessa. Siihen asti esimerkiksi kehitysyhteistyöstä puhuttaessa ajateltiin lähinnä kehitysmaiden auttamista. Laman aikaansaamien määrärahojen leikkauksen myötä suomalaisten katse kohdistui entistä enemmän myös oman yhteiskunnan ja sen arvojen kriittiseen tarkasteluun, omien toimintatapojen merkitykseen ja globaalilla tasolla vaikuttamiseen. (Kivistö 2010, 10.)

Maahanmuuton lisääntyessä 1990-luvun alusta lähtien kansainvälisyys alkoi olla myös aikaisempaa selvemmin näkyvillä suomalaisessa katukuvassa. Globaalikasvatuksen tehtäväksi vahvistui entisestään kulttuurienvälisen ymmärryksen lisääminen, mutta myös omien ennakkoluulojen tiedostaminen sekä asenteisiin vaikuttaminen. 1990-luvulla Suomeen muutti vuosittain noin 13 000 henkeä. Merkittävästi maahanmuutto alkoi lisääntyä Suomessa vasta 2000-luvulla, ja vuonna 2012 maahanmuuttajien määrä oli jo yli 30 000. (Opetusministeriö 2007, 11; Väestöliitto 2014; Eurostat 2011.)

Näkökulma globaalikasvatukseen muuttui Suomen liittyessä Euroopan neuvostoon vuonna 1989 ja Euroopan unioniin vuonna 1995. Kansalaisten huomio kiinnittyi oman maan sisäisiin asioihin, ja kansainvälisyys käsitettiin lähinnä eurooppalaisuutena. Näkökulma laajeni ja kansalaisten mielenkiinto globaaleihin

kysymyksiin heräsi jälleen vasta YK:n huippukokouksessa 2000-luvun vaihteessa. Silloin määriteltiin kehityksen vuosituhattavoitteet vuodelle 2015 ja ymmärrettiin, että asetetut kehitystavoitteet olisi mahdollista saavuttaa ainoastaan eri maiden kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöllä ja tuella. Globaalin köyhyyden ja epätasa-arvon taustalla vaikuttavat esimerkiksi maailmankaupan rakenteet ja meidän länsimaalaisten ostaman halvan kauppatavaran tuotantotavat ja -olosuhteet kehitysmaissa. Maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja vastuun saavuttamiseksi kaikkien yhteiskunnan toimijoiden, niin kansalaisten, päättäjien, kuin yritystenkin, tulisi tarkastella kriittisesti ja muuttaa arvojaan ja toimintatapojaan. (Kivistö 2010, 10; Rekola ym. 2010, 10.)

Globaalista vastuusta puhuttaessa ja sitä edistettäessä on oleellista, että käytössä ovat yhteiset ”pelisäännöt” (Lehikoinen 2009, 13). Globaalikasvatustoiminta Euroopassa on määritelty niin kutsutussa Maastrichtin julistuksessa, joka luotiin kansainvälisten järjestöjen konferenssissa vuonna 2002. Maastrichtin julistuksessa globaalikasvatus on kuvattu vapaasti suomennettuna seuraavasti:

”Globaalikasvatus on kasvatusta, joka avaa ihmisten silmät ja mielen maailman todellisuuksille, ja herättää heidät toimimaan oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman maailman puolesta, jossa ihmisarvot toteutuvat kaikille.” (O’Loughlin, Wegimont, 2002, 13.)

Maastrichtin julistuksessa globaalikasvatus on jaettu viiteen osa-alueeseen, joita ovat: ihmisoikeus- ja tasa-arvokasvatus, rauhan edistäminen ja konfliktinehkäisy, kulttuurikasvatus, ympäristökasvatus sekä kehityskasvatus. Kaikilla näillä ulottuvuuksilla on oma tehtävänsä ihmisten kasvun ohjaamisessa kohti globaalia vastuuta. Ne eivät kuitenkaan ole toisistaan irrallisia vaan kulkevat ikään kuin käsi kädessä. Yhden osa-alueen ollessa tarkastelun kohteena vaikuttavat taustalla aina enemmän tai vähemmän myös muut neljä ulottuvuutta. Kaikkien osa-alueiden toimintaa ohjaa yhteinen perusta, joka on globaali etiikka ja siihen sidoksissa olevat arvot. (O’Loughlin, Wegimont, 2002, 13; Melén-Paaso 2011, 13, 9-10.)

Maastrichtin konferenssin tärkeimpiä tavoitteita oli konkretisoida Yhdistyneiden Kansakuntien vuosituhattavoitteiden toteuttamista käytännössä. Globaalikasva-

tuksen tukemisesta on säädetty myös Suomen kehityspoliittisessa toimenpideohjelmassa. (Kaivola, Melén-Paaso, Rohweder 2009, 19.)

Gloaalikasvatus on siis maailmanlaajuiseen yhteisvastuuseen ohjaavaa toimintaa, jolla pyritään auttamaan ihmisiä hahmottamaan maailmaa kokonaisvaltaisemmin. Pyrkimyksenä on ihmisten kiinnostuksen herättäminen globaaleihin kysymyksiin tarjoamalla tietoa ja motivoimalla heitä itse ottamaan selvää asioista, niiden taustoista sekä merkityksistä ja vaikutuksista toisiinsa. Hyvät ja oikeudenmukaiset tavoitteet eivät kuitenkaan yksin riitä oikeudenmukaisen toiminnan toteutumiseen käytännössä. Kasvussa kohti globaalia vastuuta ja maailmankansalaisuutta on oleellista tiedostaa, mitä maailmalla tapahtuu, ja ymmärtää asioiden keskinäiset vaikutussuhteet. (Lampinen 2009, 14; Elo, Shabrokh 2011, 83.)

Opetusministeriö (toukokuusta 2010 lähtien opetus- ja kulttuuriministeriö) julkaisi alkuvuodesta 2007 Kansainvälisyyskasvatus 2010 -ohjelman, jossa määriteltiin globaalikasvatuksen kansallisia tavoitteita Suomessa sekä niitä edistävät toimenpiteet. Tavoitteet pyrittiin toteuttamaan vuoteen 2010 mennessä opetusministeriön, muiden ministeriöiden sekä kansalaisjärjestöjen yhteistyöllä. (Lampinen, Anttalainen 2009, 139.)

Kansainvälisyyskasvatus 2010 on Suomen ensimmäinen kansallinen globaalikasvatuksen ohjelma, joka ottaa huomioon yhteiskunnan eri sektorit. Lisäksi ohjelma toimii kansainvälisenä edelläkävijänä, sillä se oli ensimmäinen kansallinen globaalikasvatuksen ohjelma Euroopassa. Suomen globaalikasvatuksen kehittäminen onkin tämän ansiosta herättänyt huomiota muualla Euroopassa. (Lampinen, Anttalainen 2009, 139; Räsänen 2011.)

Kansainvälisyyskasvatus 2010 -ohjelmassa globaalikasvatus käsitetään toimintana, joka edistää kulttuurien välistä vuoropuhelua, kansallista ja kansainvälistä vuorovaikutusta sekä vuorovaikutteista oppimista. ”Kansainvälisyyskasvatus on prosessi, joka auttaa meitä ymmärtämään ja arvostamaan erilaisuutta ja erilaisia kulttuureja sekä tekemään kehitystä edistäviä valintoja.” (Opetusministeriö 2007, 13.)

Kansainvälisyyskasvatus 2010 -ohjelmassa globaalikasvatuksen kehittämisen kansallisissa tavoitteissa painotetaan, että olisi tärkeää sisällyttää globaalikasvatuksen näkökulma keskeisiin koulutus-, tutkimus-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopoliittisiin sekä yhteiskuntapoliittisiin linjauksiin. Kansallisiin tavoitteisiin kuuluu myös globaalikasvatuksen toteuttamisen vahvistaminen käytännössä varhaiskasvatuksessa, kouluissa sekä opettajankoulutuksessa. Päämääränä on lisäksi globaalikasvatuksen tutkimuksen, kansalaisjärjestöjen ja muiden kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tukeminen heidän tehtävässään kansainvälisyyskasvattajina. Tavoitteissa mainitaan, että Suomessa tulisi lisätä globaalikasvatuksen kehittämiseen, edistämiseen ja levittämiseen tarvittavia voimavaroja. Ohjelmassa korostetaan lisäksi globaalikasvatustoimintaan myönnettävän rahoituksen seuraamisen ja tuloksellisuuden arvioinnin tärkeyttä. Vaikutusten ja tulosten analyttiselle arvioinnille suositellaan sellaisten uusien menettelytapojen kehittämistä, joiden kautta olisi mahdollista saada yhä parempia tuloksia. Opinnäytetyöni pyrkii omalta osaltaan arvioimaan nimenomaan toiminnan vaikutuksia. (Opetusministeriö 2007, 13.)

Kansainvälisyyskasvatus 2010 -ohjelman toimeenpanoa on tukenut opetushallituksen, ulkoasiainministeriön kehitysviestinnän, kouluverkoston sekä useiden muiden alan asiantuntijoiden kanssa yhteistyössä toteutettu globaalikasvatuksen kehittämishanke: Maailmankansalaisena Suomessa. Vuosina 2010–2011 toteutetun hankkeen tavoitteena oli koota mielipiteitä ja näkökulmia globaalikasvatuksen keskeisistä lähtökohdista, haasteista ja mahdollisuuksista globalisoituvassa maailmassa. (Jääskeläinen 2011, 6.)

2.2 Arvot ja asenteet globaalikasvatuksessa

Globaaleja kokonaisuuksia täytyy osata tarkastella kriittisesti, ja kriittisyyteen kasvamisen voidaan katsoa olevan globaalikasvatuksen lähtökohta. Kaikkea ihmisten toimintaa ohjaavat aina tietyt arvot sekä asenteet, ja niiden merkitys korostuu myös globaaliin vastuuseen kasvamisessa tietojen ja taitojen ohella. Kasvatuksen tärkeimpinä tehtävinä yleisellä tasolla voidaan nykypäivänä pitää asioiden kriittiseen tarkasteluun ja kyseenalaistamiseen, vuorovaikutukseen,

eettisiin toimiin sekä monipuolisiin näkökulmiin kannustamista. (Rekola ym. 2010, 12; Jääskeläinen 2011, 9.)

Globaalilla etiikalla eli moraalisella arvopohjalla tarkoitetaan sitä, että kaikkiin globaaleihin kysymyksiin linkittyy aina myös eettinen ulottuvuus (Elo, Shabrokh 2011, 84). Melén-Paaso, Kaivola ja Rohweder (2009, 24) määrittelevät globaalin etiikan ja siihen liittyvät arvot vastuun ottamisen peruspilareiksi. Ihmisoikeuksien sekä monikulttuurisuuden kunnioittamista ja ymmärtämistä voidaan pitää globaalin oikeudenmukaisuuden toimeenpanon ja toteutumisen edellytyksinä. Kriittisen tai ”sorrettujen” pedagogiikan isä Paolo Freire (1921–1997) korostaa, ettei kenellekään kuitenkaan tulisi tyrkyttää valmista ajatusmaailmaa. Jokaiselle tulee antaa tila ja mahdollisuus luoda se itse: ”Meidän tehtävämme ei ole puhua ihmisille omasta maailmankuvastamme eikä pakottaa heitä omaksumaan sitä, vaan pikemminkin keskustella ihmisten kanssa sekä heidän näkemyksistään että omistamme” (Freire 2005, 105-106).

Kriittisen pedagogiikan mukaan opetuksen tulisi kannustaa kriittiseen ajatteluun, toimintaan ja muutokseen. Määränpäänä ei ole sopeutuminen ympäristön muutoksiin vaan oppia itse vaikuttamaan ympäristöön. Kriittisen pedagogiikan näkemyksiä voidaanakin hyvin soveltaa lähtökohdaksi globaalikasvatukseen. (Rekola ym. 2010, 12–13.)

Gloaalikasvatustoiminnalla tavoitellaan kulttuurien välisen vuorovaikutuksen ja yhteistyön edistämistä ja sen kautta vuorovaikutteista oppimista. Tavoitteena on lisätä tiedon kautta ymmärrystä ja arvostusta erilaisuutta ja erilaisia kulttuureja kohtaan. Eri kulttuureihin ja niiden toimintatapoihin tutustuminen auttaa ymmärtämään myös oman kulttuurin eri puolia; muihin kulttuureihin peilaamalla oman kulttuurin erityispiirteet tulevat esiin. (Opetusministeriö 2007, 6, 13).

Kriittisen pedagogiikan kantava ajatus on toivo paremmasta ja se, että nyky-yhteiskunnan epädemokraattisia käytänteitä on mahdollista ja tarpeellista muuttaa. Myös yksi globaaliin vastuuseen kasvamisen keskeisimpiä piirteitä on kyky tunnistaa mahdollisuuksia nykyhetkessä sekä positiivinen ja toiveikas suhtautuminen tulevaisuuteen. Kasvatuksessa, jossa tähdätään tulevaisuuden muuttamiseen parempaan suuntaan, ei ole varaa olla pessimistinen. Se ei tietenkään

tarkoita, että silmät suljettaisiin maailman todellisuuksilta. Kriittisellä kasvatuksella pyritään nimenomaan silmien avaamiseen, pientenkin asioiden tunnistamiseen, kriittiseen tarkasteluun ja vastuun ottamiseen kannustamiseen. (Kiilakoski, Tomperi, Vuorikoski 2005, 10; Kivistö 2010, 7.)

Kriittiseen pedagogiikkaan – kuten globaalikasvatukseenkin – kuuluu luottamus siihen, että ihmiset ovat kykeneviä itse saamaan aikaan muutoksen. Vapauttavassa kasvatuksessa oppiminen perustuu ymmärrykseen, ei mekaaniseen tiedonsiirtoon. Ajatuksena on, että otollisimmassa kasvatustilanteessa kaikki osapuolet ovat samanaikaisesti sekä opettajia että oppilaita. (Kiilakoski, Tomperi, Vuorikoski 2005, 13; Freire 2005, 77, 85.)

2.3 Kulttuurikasvatus ja globaalikasvatus kohtaavat

Gloaalikasvatuksen vaikutukset ovat havaittavissa tiedollisella, toiminnallisella, ja emotionaalisella tasolla. Tiedostaminen laajenee, kyky ottaa erilaisia perspektiivejä sekä tarkastella maailmaa eri näkökulmista lisääntyy, ja taito eläytyä toisen osaan monipuolistuu. Elämyksellisyys toiminnassa aktivoi kaikkia näitä tasoja ja auttaa ymmärtämään ja tiedostamaan tekemällä ja kokemalla itse. Yksittäinenkin voimakas kokemus tai elämys voi edesauttaa uusien perspektiivien omaksumista ja täten mahdollistaa syvällisen oppimisprosessin. Elämykset toimivat näin ollen oivina työkaluina maailmankuvan monipuolistamisessa. Elämyksen määrittely terminä on kuitenkin hankalaa, sillä elämys on subjektiivinen kokemus, joka riippuu tilanteesta, toiminnasta ja sen tavoitteista. Jokainen henkilö myös tiedostaa ja määrittelee kokemiensa elämysten vaikuttavuuden yksilöllisesti. (Kivistö 2010, 14, 45; Karppinen & Latomaa 2007, 13, 77.)

Taide ja kulttuuri tuovat paljon elämyksellisyyden mahdollisuuksia globaalikasvatustyöhön, ja ne toimivat mainioina kiinnostuksen herättäjinä. Kulttuuritoimintaan osallistumisen kynnys on usein matala, ja kulttuuritoiminnalla on mahdollista saavuttaa myös sellaisia kohderyhmiä, jotka eivät muuten välttämättä innostuisi globaaleista teemoista ja kysymyksistä. Taide ja kulttuuri antavat mahdolli-

suuden laajentaa omaa maailmankuvaan yli maiden välisten rajojen. (Rekola ym. 2010, 22.)

Kulttuuri ja kasvatus kietoutuvat monella tavoin yhteen identiteetin muotoutumisen kysymyksessä. Kalhama ja Vartiainen (2006, 30–31) määrittelevät kulttuurikäsitteen kahtena eritasoisena käsitteenä. Yhtäältä ihminen kohtaa kulttuuria yhteyksissä, joilla tarkoitetaan ihmisille tietoisesti tuotettuja kulttuuripalveluita, jotka ovat osa yhteiskunnallista taide-, kulttuuri-, koulutus- ja sosiaalipolitiikkaa. Laajemmassa merkityksessä kulttuuri puolestaan ymmärretään ihmisen kasvuympäristönä ja siihen vaikuttavana merkitysjärjestelmänä, jossa ihminen kasvaa ja muokkaa minäkuvaansa ja identiteettiään.

Kurki (2005, 338) jakaa kulttuurin määritelmät kolmeen ryhmään. Ensimmäinen elitistinen näkemys kokee kulttuurin vain harvoille aukenevana etuoikeutena. Toisen käsityksen mukaan kulttuuri puolestaan nähdään osana sosiaalista perintöä, joka yhdistää kaikki yhteisön kehityksen varrella muodostuneet taidot, tavat, arvot ja tiedot. Kolmannen näkemyksen mukaan kulttuuri ymmärretään rakenteelliseksi, ja sen ajatellaan kuvastavan tietyssä yhteisössä elävien ihmisten elämäntapaa.

Tiedostamme elinympäristöstämme paljon asioita, jotka vaikuttavat ajatusmaailmaamme ja identiteettiimme, mutta ympäröivä todellisuus vaikuttaa meihin myös tiedostamattomalla tasolla. Pystymme tietoisesti osallistumaan, valitsemaan ja hyödyntämään kulttuurista pääomaamme kasvun ja kehityksen välineenä, mutta olemme väistämättä omaksuneet identiteetteihimme myös kasvuympäristömme kulttuurin kautta omaksuttuja aineksia. (Kalhama, Vartiainen 2006, 30–31.)

Kulttuurikasvatustoiminta tähtää kulttuurin ja kasvun yhtymäkohtaan ja keskittyy niin elämäntapaan kuin elämänlaatuunkin liittyviin kysymyksiin. Kulttuurikokemukset antavat mahdollisuuden vahvistaa vakiintuneita toimintatapoja tai luoda uusia, ne kannustavat muuntelemaan vanhoja ajattelumalleja sekä tulkitsemaan ja arvioimaan maailmaa ja itseämme. Taiteen ja kulttuurin suomien kokemusten ja herättämien tunteiden myötä ihmisen on mahdollista saada uusia näkökulmia

identiteettiinsä, ympäristöönsä ja maailmankuvaansa. (Kalhama, Vartiainen 2006, 14, 30–31; Rekola ym. 2010, 22.)

Kalhama ja Vartiainen (2006, 25) toteavat, että kasvatuksen päämääränä on antaa elämään sellaisia edellytyksiä ja ohjeita, jotta taito hallita omia kokemuksia kehittyisi sen sijaan että antaisi kokemusten hallita. Itsensä tunteminen, itse-reflektio ja kriittinen tietoisuus omista havaitsemis-, ajattelu- ja käyttäytymistavoista luovat heidän mukaansa pohjan aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä toimimiseen.

Oma kulttuuritaustamme vaikuttaa aina väistämättä siihen, mistä näkökulmasta tulkitsemme ja tarkastelemme asioita. Globaalikasvatuksella on tarkoitus havahduttaa ihmiset huomioimaan myös uusia, erilaisia näkökulmia. ”Maailmaa voi tarkastella vain yksien silmälasien kautta, mutta mielenkiintoisempaa ja tehokkaampaa on kuitenkin vaihtaa laseja tarpeen ja tilanteen mukaan ja saada siten uusia näkökulmia.” (Salo-Lee 2009, 66.)

3 GLOBAALIKASVATUSTOIMINTA KÄYTÄNNÖSSÄ

Tässä luvussa kerron tarkemmin siitä miten globaalikasvatustyötä käytännössä voidaan harjoittaa ja ketkä sitä tekevät. Perustelen myös osallisuuden ja elämyksellisyyden merkitystä toiminnassa. Lisäksi kerron opinnäytetyöni tilaajaorganisaation, Suomen Setlementtiliiton globaalikasvatustyöstä.

3.1 Globaalikasvatuksen toimintakeinot

Globaalikasvatusta voidaan harjoittaa monin eri keinoin ja tavoin, ja Suomessa onkin lukuisia globaalikasvatustyötä tekeviä järjestöjä. Erilaiset menetelmät toimivat työkaluina toiminnan toteutuksessa. Erilaisten kansalaisjärjestöjen laatimia toimintatapoja globaalikasvatusteemaisen viestin, sanoman tai opetuksen perille viemiseen on lukuisia. On kouluvierailuja, tapahtumia ja tempauksia, kil-

pailuja, julkaisuja ja teemapäiviä. Nämä pitävät sisällään niitä keinoja, joilla toimintaa harjoitetaan. Globaalikasvatuksessa hyödynnettävien menetelmien kirjo on lähes rajaton, sillä lähes kaikkea toimintaa voi soveltaa myös globaalikasvatuksen menetelmänä. Oppimisen väylänä voi toimia esimerkiksi draamatoiminta, musiikki tai toteuttamani osallistavan näyttelytoiminnan kaltainen toiminta. (Rekola ym. 2010, 14.)

Kaikenikäisillä ihmisillä tulisi olla yhtäläiset mahdollisuudet saada tietoa globaaleista kysymyksistä, teemoista ja tavoista toimia maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden edistämiseksi. Menetelmää valittaessa on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon tapauskohtainen kohderyhmä eli se ihmisjoukko, johon toiminnalla pyritään vaikuttamaan. Kohderyhmä ja sen mahdolliset erityistarpeet tulee ottaa huomioon myös toteutuspaikkaa ja viestintäkeinoja suunniteltaessa. (Rekola 2011, 2; Rekola ym. 2010, 32.)

Osallisuus-käsite liittyy monella tavalla globaalikasvatuksen eri ulottuvuuksiin. Tässä opinnäytetyössä tarkoitan osallisuus-käsitteellä ennen kaikkea vuorovaikutteisuutta toiminnassa. Osallistavista menetelmistä tai työkaluista puhuttaessa tarkoitetaan erilaisia toimintoja ja harjoituksia, joissa osallistujat tavalla tai toisella *osallistuvat* toimintaan tai sen suunnitteluun tai molempiin. Toiminnan lähtökohtana on yhdessä tekeminen ja oppiminen. Osallistavien menetelmien tavoitteena voi olla esimerkiksi tiedon kerääminen, tilanteen analysoiminen tai yksinkertaisesti keskustelun ja pohdiskelun herättäminen. (Airaksinen 1998, 11, 13.)

Toteuttamaani näyttelyyn osallistavuutta ja elämyksellisyyttä toivat aihepiiriin liittyvät työpajat, terveisten tai kysymysten lähettämismahdollisuus Tansanian Morogoroon paikallisen kyläkoulun oppilaille sekä näyttelyrekvisiitta, kuten aito tansanialainen, puusta veistetty pulpetti sekä paikalliset koulukirjat ja koulupuvut, joita sai vapaasti tutkiskella ja kosketella.

Oppiminen on monen inhimillisen toiminnan perusta. Oppiminen jatkuu koko elämämme ajan. Myös Freire (2005) korostaa pedagogiikassaan aktiivisen oppimisen merkitystä. Oppimisen ei voida katsoa rajoittuvan pelkästään koulussa oppimiseen vaan puhutaan elinikäisestä oppimisesta. Elinikäiseksi oppimiseksi

voidaan katsoa kaikki elämän aikana tapahtuva oppimistoiminta, jonka tavoitteena on kohentaa henkilökohtaisia, kansalaisuuteen liittyviä, sosiaalisia tai työhön liittyviä tietoja ja taitoja tai molempia. Elinikäistä oppimista voi tapahtua muodollisessa tai epämuodollisessa ympäristössä tai jossain arkipäiväisen elämän tapahtumassa. Toiminnot, menetelmät ja verkostot, joissa ihmisten on mahdollista hypätä erilaisiin rooleihin tai omaksua uusia identiteettejä ja suhtautumistapoja, tuovat erityisen hedelmällisen maaperän oppimiselle. (Melén-Paaso, Kaivola 2009, 153; Harju 2009, 113.)

Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttelyn tyyliä kokonaisuuksia ovat toteuttaneet aikaisemminkin muut globaalikasvatustyötä harjoittavat järjestöt. YK:n väestörahoitus UNFPA toteutti vuonna 2005 ulkoasiainministeriön tukemana Chasing the Dream – Tavoittele unelmaa -näyttelyn, joka oli sisällöltään ja tavoitteiltaan hyvin samankaltainen kuin toteuttamani Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttely, hieman laajemmassa muodossa. UNFPA:n näyttely oli suunnattu nuorille, ja se opasti YK:n vuosituhattavoitteiden sisältöihin kahdeksan nuoren elämäntarinan kautta. Näyttelyn tavoitteena oli viestiä nuorille, mikä merkitys koulutuksella, työmahdollisuuksilla, terveydenhuollolla, puhtaalla vedellä ja ympäristöllä on kehitykselle ja hyvälle elämälle. Näyttely oli, kuten Elimu bila shida, kiertonäyttely ja myös sen yhteydessä järjestettiin työpajoja. (Global Finland 2008.)

Globaalikasvatusaiheisia kiertonäyttelyitä on toteuttanut Suomessa lisäksi myös esimerkiksi Plan Suomi, jolta voi lainata valokuva- ja lelunäyttelyitä. Kävin sekä kehitysprojektin että opinnäytetyön prosessin aikana tutustumassa muiden järjestöjen globaalikasvatusnäyttelyihin, kuten esimerkiksi Koneen säätö- ja opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Suomen ulkoasiainministeriön rahoittamassa Arooska – Somalihäät -näyttelyssä, Helinä Rautavaaran museossa. Näyttelyn tavoitteena oli avata uusia näkökulmia kulttuuriseen moninaisuuteen Suomessa. Työpajoja järjestettiin myös tämän näyttelyn yhteydessä. Lisäksi kävin tutustumassa muun muassa Shiffa ry:n toteuttamaan, taiteilija Kristiina Tuuran suunnittelemaan *Pata, sandaali ja virkattu teltti* -näyttelyinstallaatioon. Näyttelytoiminnan tavoitteena oli kertoa pakolaisuudesta taiteen ja tarinoiden välityksellä. (Plan Suomi 2014; WeeGee 2013; Shiffa Ry 2014.)

Gloaalikasvatuksen vaikutuksia koskevia tutkimuksia on julkaistu jo aikaisemmin melko paljon, ja globaalikasvatuksen eri menetelmiä on tuotettu, arvioitu ja kehitetty aikaisemminkin useissa opinnäytetöissä. Myös Humanistisessa ammattikorkeakoulussa globaalikasvatuksen vaikutuksia on tutkittu aikaisemmin. Esimerkiksi Tuuli Huovila arvioi vuonna 2011 opinnäytetyössään "Draama toimi loistavasti ajatuksia herättäen" Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laatua sekä vaikuttavuutta, ja vuonna 2012 Sirpa Saari arvioi opinnäytetyössään Taksvärkki ry:n kehityskasvatuksen vaikuttavuutta. Kummatkin opinnäytetyöt olivat laadullisia tutkimuksia.

Suunnittelemani ja toteuttamani osallistava globaalikasvatusnäyttely ei siis ole ensimmäinen laatuaan, vaan itse tekemisen kautta oppiminen ja ihmisten oman osallistumisen hyödyntäminen ja huomioiminen toiminnassa vaikuttaisi olevan yksi suosituimpia keinoja globaalikasvatuksessa ja globaalin vastuun edistämisessä (Rekola ym. 2010, 22). Globaalikasvatuksessa käytettäviä menetelmiä on kuitenkin syytä arvioida ja analysoida jatkuvasti, jotta toimintaa voitaisiin kehittää vielä paremmaksi ja vaikuttavammaksi. Opinnäytetyössäni keskityn arvioimaan Settlementiliiton globaalikasvatusnäyttelyn toteutumista. Pysin analysoimaan osallistujien kokemusten ja omien havaintojeni pohjalta kokonaisuuden onnistumista toiminnalle asetettujen tavoitteiden näkökulmasta. Tämän pohjalta arvioin juuri tämältyylisen kokonaisuuden soveltumista globaalikasvatukseen ja sitä, kuinka toimintaa voisi ja tulisi vielä kehittää.

3.2 Globaalikasvatuksen toimijat

Kansalaisjärjestöillä on merkittävä rooli globaalikasvatuksen parissa tehtävässä työssä. Suomessa on monia järjestöjä, jotka harjoittavat globaalikasvatusta eri muodoissa. Suomen globaalikasvatusjärjestöjen verkostoon kuuluu 170 järjestöä, ja niiden toimintaa koordinoi Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry. (Rekola 2007, 13; Lampinen, Anttalainen 2009, 148.)

Järjestöjen rooli globaalikasvatustyössä on merkittävä, sillä järjestöt toimivat monilla eri kentillä. Yhteistyötä tehdään myös koulujen kanssa, esimerkiksi kou-

luvierailujen tai teemapäivien kautta tai tuottamalla opetusmateriaalia globaaleista aihealueista. Kansalaisjärjestöt verkostoituvat myös keskenään ja tekevät yhteistyötä. Järjestöjen välisen yhteistyön voidaan katsoa olevan erityisen tärkeää toiminnan tuloksellisuuden, tunnetuksi tekemisen ja vertaisoppimisen kannalta. (Lampinen, Anttalainen 2009, 144; Rekola 2011, 1.)

Suomen kehityspoliittisessa kansalaisyhteiskuntalinjauksessa (Ulkoasiainministeriö 2010, 13) todetaan: *”Ulkoasiainministeriö pitää tärkeänä kotimaassa tehtävää toimintaa, joka edistää globaalia vastuuta, lisää kansalaisten tukea kehitysyhteistyölle ja edistää sen tunnettavuutta sekä vastaa omalta osaltaan kansalaisten oikeuteen saada tietoa kehitykseen ja kehitysmaihin liittyvistä teemoista.”*

Suomen ulkoasiainministeriö on myöntänyt hanketukea kansalaisjärjestöille Suomessa tapahtuvaan kehitysviestintään ja globaalikasvatukseen jo yli 30 vuoden ajan. Ulkoasiainministeriön tukea järjestöjen viestintä- ja kehityskasvatushankkeisiin haki vuonna 2014 kaiken kaikkiaan 84 järjestöä 94 hankkeeseen, yhteensä yli kolmen miljoonan euron edestä. Tukea myönnettiin vuonna 2014 yhteensä yli kaksi miljoonaa euroa 63 järjestölle 66 hankkeeseen. (Lampinen & Anttalainen 2009, 144; Ulkoasiainministeriö 2014.)

Vastuu globaalikasvatuksesta ei ole kuitenkaan yksin kansalaisjärjestöjen harteilla. Myös kouluilla on tärkeä rooli globaaliin vastuuseen ja aktiiviseksi maailmankansalaiseksi kasvattamisessa. (Rekola ym. 2010, 8.) YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa on säädetty: *”Opetuksen on pyrittävä ihmisen persoonallisuuden täyteen kehittämiseen sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen vahvistamiseen. Sen tulee edistää ymmärtämystä, suvaitsevaisuutta ja ystävyyttä kaikkien kansakuntien ja kaikkien rotu- ja uskontoryhmien kesken sekä pyrkiä edistämään Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaa rauhan ylläpitämiseksi.”* (YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeusjulistus, 26. Artikla.)

Gloaalikasvatus kuuluu erilaisten yhteiskunnan toimijoiden, kuten kuntien ja seurakuntien tehtäviin. Myös medialla on oma roolinsa vastuullisuuteen ja globaaleihin arvoihin ohjaamisessa. Eri toimijoiden välinen yhteistyö on globaali-

kasvatustoiminnan laadun ja vaikutuksellisuuden kannalta erittäin tärkeää. Globaalien kysymysten äärellä kamppaillaan niin suurten teemojen äärellä, ettei niiden käsittelemiseen tai ratkomiseen riitä yhden toimijan tekemä työ. Oikeudenmukaisemman maailman saavuttamiseen yhteiskunnan eri toimijoiden on puhallettava yhteen hiileen. (Rekola ym. 2010, 8; Opetusministeriö 2007, 11.)

3.3 Setlementtiliiton globaalikasvatustyö

Gloaalikasvatusnäyttely *Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen* toteutettiin ulkoministeriön hanketuella. Suomen ulkoministeriö on määritellyt viestintä- ja globaalikasvatustuen myöntämisen päätavoitteeksi kohderyhmien kehitysyhteistyötietoisuuden lisäämisen. Hanketuen on lisäksi tarkoitus lisätä ihmisten kiinnostusta kehitysyhteistyötä, kehitystarpeita ja kehityskysymyksiä kohtaan. Tukea myönnetään Suomessa tapahtuvaan kehitysviestintään ja globaalikasvatukseen, joka koskee kehitysyhteistyötä tai kehityspolitiikkaa, globaaleja kehityskysymyksiä tai kehitysmaiden todellisuutta. (Ulkoasiainministeriö 2014.)

Suomen Setlementtiliiton globaalikasvatustyön painopisteenä on kehitysyhteistyö ja siitä tiedottaminen. Liiton harjoittamassa kehitysyhteistyössä työn painopisteenä on kehitysyhteistyöhankkeiden toteuttaminen ja vapaaehtoisleiritoiminta. Kehitysyhteistyöstä saadut kokemukset toimivat pohjana Suomessa tapahtuvalle tiedotukselle. (Suomen Setlementtiliitto 2014.)

Kehitysyhteistyöllä tarkoitetaan konkreettista toimintaa kohdemaiden ja muiden alan toimijoiden kanssa. Toiminta käsittää esimerkiksi erilaisten kehityshankkeiden ja ohjelmien suunnittelua ja toteutusta. Globaalikasvatus ja sen kautta kehitysyhteistyökysymyksiä koskevan tietoisuuden lisääminen vahvistavat kansalaisten tukea kehitysyhteistyölle. (Ulkoasiainministeriö 2014.)

Setlementtiliitto on tehnyt kehitysyhteistyötä jo vuodesta 1990 lähtien. Kansalaisjärjestöjen harjoittama kehitysyhteistyö on merkittävää, sillä se täydentää julkista kehitysyhteistyötä. Sitä harjoittavat Suomessa kansalliset ja kansainväli-

set kansalaisjärjestöt, säätiöt ja muut ei-valtiolliset toimijat. Suomen ulkoasiainministeriö (2014) korostaa, että kehitysmaiden kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen on yhä tärkeämpi osa kansalaisjärjestöjen työtä. Kehitysyhteistyötä tekevätkin nykyään entistä enemmän erilaiset toimijat yhteistyöllä, pyrkimyksenä sovittaa toiminta kulloisenkin kumppanimaan omaan kehityssuunnitelmaan. Tällainen toiminta vahvistaa molemminpuolista vastuunottoa kehityksen tuloksista. (Suomen Settlementiliitto 2014; Ulkoasiainministeriö 2014.)

Tansania on Suomen pitkäaikaisin kehitysyhteistyön kumppanimaa. Kumppanuus on jatkunut jo 1970-luvulta. Tansania oli myös Suomen kehitysyhteistyön ensimmäinen kahdenvälinen kehityskumppani ja 1990-luvun alkuun asti Suomen kehitysyhteistyön pääkumppani. 1990-luvun alkua synkistäneen laman vuoksi Suomen kehitysapua kuitenkin vähennettiin huomattavasti ja Tansania menetti erityisasemansa Suomen kehitysyhteistyön pääyhteistyökumppanina. (Ulkoasiainministeriö 2014.)

Suomen Settlementiliitolla on tällä hetkellä käynnissä kehitysyhteistyöhanke Tansaniassa. Hankkeen painopiste on erityisesti lasten ja nuorten koulu- ja terveysolojen edistäminen Tansanian syrjäisillä seuduilla. Myös suunnittelemani ja toteuttamani Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen painottuu koulutuksen edistämisen merkityksiin ja mukailee tavoitteineen ja sisältöineen Settlementiliiton toiminnan tavoitteita ja periaatteita. (Suomen Settlementiliitto 2014.)

Settlementiliitto järjestää vuosittain kehitysyhteistyöhankkeidensa puitteissa työleirejä vapaaehtoisille. Yhteistyökumppanina leirityöskentelyssä toimii Suomessa Vesaisten Keskusliitto ja Tansaniassa kasvatustalouden järjestö WEETU (Wings of Education and Environment Trust Unity). Settlementinuorten liitto yhdistyi vuonna 2011 Suomen Settlementiliittoon, jolloin Settlementinuorten hallinnoimat kehitysyhteistyöhankkeet siirtyivät Suomen Settlementiliitolle. (Suomen Settlementiliitto 2014.)

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Tässä opinnäytetyössä arvioin osallistavan näyttelytoiminnan soveltuvuutta globaalikasvatuksen menetelmänä. Arvioin menetelmän soveltuvuutta Setlementtiliitolle toteuttamani Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttelyn sekä työpajojen kautta saamieni kokemusten, havaintojen ja palautekyselylomakkeiden perusteella.

Globaalikasvatustoiminnan kehittämisen lähtökohtana on sen suunnitelmallinen seuranta ja arviointi. Arvioinnilla pyritään lisäämään toiminnan vaikuttavuutta ja laadukkuutta. Sen tavoitteena on myös saavutettujen tulosten selvittäminen ja mahdollisten heikkouksien ja kehittämiskohteiden havaitseminen. (Anttalainen, Lampinen 2009, 148; Rekola ym. 2010, 48.)

Arvioinnissa hyödynnettävät tutkimusmenetelmät valitaan sen perusteella, millä menetelmillä on mahdollista saavuttaa parhaat tulokset asetettuihin tavoitteisiin ja kysymyksiin nähden (Anttila 2007, 103). Käytin opinnäytetyössäni aineistonkeruumenetelminä osallistuvaa havainnointia ja puolistrukturoitua palautekyselyä. Osallistuva havainnointi oli luonnollinen valinta ja helppo toteuttaa, sillä ohjasin itse kaikki näyttelyn työpajat ja olin kertomassa näyttelyn sisällöistä avajaistilaisuuksissa. Arvioin siis opinnäytetyössäni myös oman työskentelyni ja ohjauksen onnistumista. Nimettömillä palautekyselylomakkeilla puolestaan toivoin saavani tietoa, mielipiteitä ja mahdollisia kehitysideoita, joita ei suullisesti tai havainnoinnilla ole mahdollista saada.

Suunnittelin kaksi erillistä kyselylomaketta, joista toinen koski näyttelyn sisältöjä ja vaikuttavuutta ja toinen oli tarkoitettu työpajojen osallistujille. Kyselylomakkeiden alussa selvitettiin vastaajien taustatietoja ja sitä, kuinka he olivat saaneet tiedon näyttelystä, työpajasta tai molemmista. Näihin kysymyksiin vastausvaihtoehdot oli annettu valmiiksi, ja vastaajan tuli ympyröidä itselle sopivin vaihtoehto. Näyttelyn ja työpajojen sisältöjä, toteutusta ja vaikutuksia selvitin väittämien avulla. Vastaajan tuli ympyröidä kulloiseenkin väittämään mielipiteensä mukaan joko 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = en eri enkä samaa

mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, tai 5 = täysin samaa mieltä. Kyselylomakkeiden lopussa oli vielä avoin kysymys, jonka avulla pyrin selvittämään, minkälaisia ajatuksia näyttely on ihmisissä herättänyt ja miten tämänkaltaista toimintaa voitaisiin kehittää. Kyselylomakkeiden mallit ovat opinnäytetyöni liitteinä (Liite 1 ja Liite 2).

4.1 Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttely

Näyttelyn teemana on perusopetuksen merkitys Tansaniassa. Näyttelytilan on tarkoitus antaa katsaus tansanialaisesta luokkahuoneesta. Lisäksi näyttelyyn kuuluu neljä rullattavaa kuvasermiä, joissa viestitään kuvien ja lyhyiden tietois-kujen avulla näyttelyn teemasta. Tavoitteena oli luoda kokonaisuus, joka ei keskity luomaan pelkästään negatiivista kuvaa kehitysmaan puutteista. Näyttely tuo esiin realistisesti myös jo saavutettuja edistysaskeleita kuten sen, että Tansanian hallituksen poistettua peruskoulumaksut vuonna 2001 peruskouluilmoittautuminen nousi lähes sataan prosenttiin ja etenkin tyttöjen mahdollisuudet päästä kouluun kohentuivat.

Osallistavuutta ja elämyksellisyyttä näyttelyyn toivat näyttelyn yhteydessä järjestetyt työpajat. Näyttelyä suunnitellessani pyrin luomaan kokonaisuuden, joka on ”mukaansatempaava”, omalla tavallaan osallistava ja eri aisteja huomioiva. Muistan, kuinka etenkin lapsena näyttelyissä tai museoissa käydessä halu esineiden käteen ottamiseen ja niiden tunnustelemiseen oli uskomattoman houkuttelevaa. Näyttelyrekvisiittaa, kuten aitoa tansanialaista, puusta veistettyä pulpettia, swahilinkielisiä koulukirjoja sekä koulupukuja saikin näyttelyssä vapaasti tutkiskella ja kosketella. Lisäksi näyttelyvierailia oli mahdollisuus lähettää terveisiä tai kysymyksiä Tansanian Morogoroon paikallisen kyläkoulun oppilaille.

Alkuperäinen suunnitelma oli tilata näyttelyn valokuvat kuvavedoksina, jotka oli tarkoitus ripustaa seinälle. Ensimmäisessä näyttelytilassa Kalasatamassa tämä seikka osoittautui kuitenkin ongelmalliseksi, sillä tilat olivat aivan uudet eikä seinille saanut kiinnittää mitään. Tämän ongelman kautta päädyin pohtimaan sitä,

että tarkoitushan oli järjestää liikuteltava kiertonäyttely, joten olisi paras keksiä ratkaisu, joka sopii kaikenlaisiin tiloihin. Settlementtiliiton markkinoinnista vastaavan Ulla Remeksen kanssa päädyimme siihen tulokseen, että roll-upp eli rullautuva kuvateline on tarkoituksiamme varten paras vaihtoehto.

Vaikkei näyttelyn esteettinen kuva roll-uppien myötä ollut aivan suunnitellun mukainen, niiden tuomat positiiviset seikat veivät kuitenkin voiton. Roll-uppit on helppo koota, ja ne on helppo kuljettaa paikasta toiseen, sillä ne ovat myös kevyitä ja ne voi pystyttää käytännössä mihin vain. Yhtä roll-uppeista lainattiinkin Maailma kylässä -festareiden ajaksi Settlementtiliiton yhteistyökumppanin, Uhusiano ry:n pisteelle. Suunnittelin roll-uppien ja näyttelyn opasesitteen tekstit ja kuvat, ja graafikko Thomas Holmen (Advertising Agency Chili) toteutti painoon menevän ulkoasun. Esite löytyy opinnäytetyöni liitteistä (Liite 3).

Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttely toteutettiin ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustuella. Rahoitus saatiin koko vuodelle ja näyttelytoiminta jatkuu vielä ainakin vuoden 2014 loppuun.

Lähes kaikki näyttelyn kuvat ovat peräisin työharjoittelupaikaltani BACCA:sta, Tansaniasta, ja ne ovat minun ottamiani. Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys on suomentanut Irlantilaisen kehitysyhteistyöjärjestöjen kattojärjestön Dochasin laatiman kuvien ja viestien käyttöoppaan. Sen mukaan kuvien ja viestien pääperiaatteena on, että kuvien ja niihin liittyvien viestien tulee perustua kunnioitukseen, tasa-arvoon, yhteisvastuuseen ja oikeudenmukaisuuteen. Oppaassa ohjeistetaan myös esittämään kuvat ja tilanteet sekä niiden välittömässä että laajemmassa asiayhteydessä, jotta kehitysasioiden todellisuudesta ja monimutkaisuudesta on mahdollisuus saada realistinen käsitys. Pyrin kiinnittämään näyttelyn kuvia valitessani ja tekstejä toteuttaessani huomiota kaikkiin näihin seikkoihin. (Lounasheimo 2009).

Näyttelyn avajaisten yhteydessä järjestimme yhdessä Settlementtiliiton työelämänohjaajani Matti Cantellin kanssa vuorovaikutteisen infotilaisuuden näyttelyn sisältöihin liittyen. Kerroimme tarkemmin perusopetuksen tilanteesta Tansaniassa, ja selitimme eri näyttelyesineiden merkityksiä. Pyrimme myös herättämään keskustelua vierailijoiden omista koulumuistoista ja kokemuksista ja

onnistuimmekin hyvin. Keskustelutilaisuuksissa heräsi erittäin mielenkiintoisia aiheita ja sain itsekin uutta tietoa ja näkökulmia.

Kuva 1. *Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttely Lahdessa Harjulan Setlementtiliiton tiloissa 3.-13.11.2014.*

4.2 Näyttelyn työpajat

Vastasin itse näyttelyn ohessa järjestettävien työpajojen suunnittelusta. Kussakin näyttelypaikassa järjestettiin kaksi aihepiiriin sopivaa työpajaa: kokkaus- ja käsityöpaja. Valitsin työpajojen teemat sen perusteella, mitä olin itse oppinut ja havainnoinut Tansanian matkani aikana, jotta minulla olisi omakohtainen kosketus aiheisiin ja ohjaus olisi helpompaa. Käsityöpajojen toteutuksesta ja ohjauksesta vastasin itse, ja kokkaustyöpajoissa kanssani toimi tansanialaiseen ruokaan ja kokkaukseen perehtynyt apuohjaaja.

Käsityöpajan aiheena oli korujen askartelu macrame-solmeilutekniikalla. Opin tekniikan itse Bagamoyossa, Tansaniassa paikallisen ”Art Marketin” ystäviltäni. Koruja myydään Tansaniassa lähes joka pikkuputiikissa, mikä on ymmärrettävää, sillä niiden tekeminen on helppoa ja hauskaa ja työn jälki palkitsevaa.

Kokkaustyöpajoissa valmistimme yhteistoimin tansanialaista arkiruokaa, kuten cassava-juureksia, perinteistä tansanialaista kachumbari- salaattia ja ugali-maissipuuroa vihannesten ja papujen kera. Kokkauksen ohessa kerroimme osallistujille hieman tansanialaisesta ruokakulttuurista. Keskustelimme myös näyttelyn varsinaiseen teemaan liittyen esimerkiksi kouluruokailusta ja sen tilanteesta Tansaniassa.

Tansanian kulttuuri on hyvin yhteisöllinen. Perheet ovat suuria, ja usein koko naapurustokin on kuin yhtä suurta perhettä. Ruokaa laitetaan ja syödään usein yhdessä. Paikalliset käsityöläisetkään eivät istu yksin työskentelemässä, vaan he kokoontuvat usein työskentelemään, rupattelemaan ja nauramaan yhdessä. Työpajojeni menetelmät perustuvatkin juuri sille ajatuksella, että yhdessä puuhastelemalla kaikki tekeminen voi olla rattoisaa ja oppiminen ja uuden oivaltaminen tapahtuvat ikään kuin toiminnan myönteisenä sivuvaikutuksena.

Ohjatessani työpajoja pyrin kiinnittämään huomiota erityisesti siihen, että kaikki pääsivät osallistumaan toimintaan haluamallansa tavalla. Yhdessä näytteillepanopaikassa esimerkiksi eräs vanhempi mies osallistui kokkaustyöpajaan kahdella kerralla, muttei kummallakaan kerralla halunnut osallistua itse kokkaukseen. Hänen mielestään oli kuulemma mukava päästä jutustelemaan nuorten ihmisten kanssa ja maistelemaan uusia makuja. Sain ohjauksestani positiivista palautetta osallistujilta ja koen itsekkin onnistuneeni kokonaisuudessa hyvin.

Ohjaukseni kehittyi myös prosessin aikana vahvasti, sillä ohjasin yhteensä viisi työpajaa. Ensimmäisessä olin vielä hieman epävarma toteutustyylistä. Kaiken lisäksi ensimmäisessä kokkaustyöpajassa ilmoittautuneita oli kolme, mutta osallistujia lopulta parhaimmillaan kuusitoista. En siis ollut osannut varata tarpeeksi ruoanlaittotarvikkeita kaikille osallistujille, eikä kaikille tahtonut riittää tekemistä tai työvälineitä. Onneksi ruokaa kuitenkin riitti kaikille, ja moni vanhempi osallistuja olikin ihan tyytyväinen, että sai seurailia kokkailua sivusta ja rupatella samalla kokkien kanssa mukavia. Seuraavissa työpajoissa osasin onneksi varautua paremmin mahdollisiin ”yllätysosallistujiin”.

Kuva 2:

Perinteisen Tansanialaisen ugali-lisukkeen valmistus onnistui myös Pasilan asukastalon työpajan osallistujilta. "Oli oikein mukavaa kokkailla yhdessä, hienosti innostettu ja mielestäni sujui oikein hyvin ja leppoisissa merkeissä!" (Nainen 25-35 vuotta)

Kuva 3:

Käsityöpaja innosti eri-ikäisiä, sekä eri kulttuuritaustaisia ihmisiä puuhastelemaan yhdessä.

4.3 Laadullinen arviointi

Projektin arviointia tehdään siksi, että voidaan saada selville, saavutettiinko asetetut tavoitteet ja löydettiinkö vastaukset hankkeen kannalta oleellisiin ja kiinnostaviin kysymyksiin. Toiminnan laatua arvioitaessa tulee muistaa, että laatu on suhteellista, ja siksi arviointikriteerit määritellään aina tilanteen ja asetettujen tavoitteiden perusteella. Jos prosessilta odotetaan esimerkiksi vaikuttavuutta tai tuloksellisuutta, tavoitteiden toteutumista arvioidaan ensisijaisesti näiden seikkojen kannalta. Arviointi perustuu näin ollen arvojen asettamiselle ja niiden merkitysten määrittämiselle. (Anttila 2007, 15; Seppänen-Järvelä 2004, 20; Ruuska 2012, 234.)

Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttely sai hanke- rahoituksen Suomen ulkoasiainministeriöltä, joten arvioinnissa on oleellista ottaa huomioon rahoitushakemuksessa asetetut tavoitteet. Siinä tavoitteiksi oli määritelty globaalikasvatusaiheisen kokonaisuuden toteutus näyttelymuodossa. Näyttelykokonaisuuden tavoitteiksi oli asetettu viestiminen perusopetuksen merkityksestä Tansaniassa sekä tansanialaisten koululaisten arjen tuominen tutuksi suomalaisille herätellen pohtimaan koulutuksen merkitystä erityisesti erilaisissa olosuhteissa. Opinnäytetyössäni arvioin siis tavoitteiden saavuttamista toimintakokonaisuuden onnistumisen sekä sen vaikutuksien kautta.

Arvioinnissa voidaan soveltaa erilaisia lähestymistapoja. Oleellisin opinnäytetyöni arvioinnin kannalta on *kriittis-realistinen paradigma*, joka perustuu asiantuntijuuteen. Siinä otetaan huomioon arvioitsijan kokemusmaailma ja siihen perustuva arvottaminen. Vapauttavaan ajatukseen liittyvään, kriittiseen teoriaan perustuvan tutkimusotteen tavoitteena on kohderyhmän tietoisuuden lisääminen. Koska asioiden tiedostamisen voidaan katsoa olevan ensimmäinen askel kohti muutosta, tiedon lisääminen globaaleista kysymyksistä ja teemoista on ensiarvoisen tärkeää. Elimu bila shida – koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttely pyrki omalta osaltaan lisäämään tietoa koulutuksen tilanteesta ja merkityksestä Tansaniassa. (Anttila 2007, 25.)

Arvioinnin avulla on mahdollista saavuttaa monipuolisempia tuloksia kuin perinteisillä tutkimusmenetelmillä. Arvioinnissa voidaan hyödyntää sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä. Niin arvioinnissa kuin perinteisessä tutkimuksessa-kin lähtökohtana on aihepiirin raja-
aus, toiminta ja sen perusteella syntyvät aineistot ja havainnot ja niiden analysoiminen. Arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota saatujen tulosten sovellettavuuteen ja hyödynnettävyyteen asetettujen arvojen ja päämäärien näkökulmista. (Anttila 2007, 72–73, 104.)

4.4 Havainnointi tutkimusmenetelmänä

Havainnointi on yksi vanhimmista tieteellisen tutkimuksen menetelmistä, ja sitä voidaan pitää perusedellytyksenä kaikelle tieteelliselle työskentelylle. Sitä voidaan hyödyntää tiedonkeruumenetelmänä niin määrällisen kuin laadullisenkin tutkimukseen tai arviointiin. Havainnoinnin avulla on mahdollista saada monipuolista tietoa kohderyhmän käyttäytymisestä ja toiminnasta. (Anttila 2007, 118; Kananen 2008, 69.)

Havainnointi voi olla suoraa tai osallistuvaa. Osallistuva havainnointi puolestaan voi olla aktiivista tai passiivista. Hyödynsin itse työpajoissa ja näyttelyssä aktiivista, osallistuvaa havainnointia, jossa vaikutetaan tutkijana omalla läsnäololla aktiivisesti tutkittavaan ilmiöön. Pyrin esimerkiksi herättelemään keskustelua aihepiiriin liittyen näyttelyvieraiden ja työpajojen osallistujien kesken. (Anttila 2007, 128.)

Havaintojen pohjalta saatavien aineistojen kokoamiseen käytetään erilaisia menetelmiä, kuten muistiinpanojen tekemistä oman osallistumisen ja havaintojen pohjalta. Havainnoinnissa voidaan käyttää apuna ja tukena myös kameraa, nauhuria tai videota. (Anttila 2007, 128–129.) Itse hyödynsin valokuvaamista osallistavan havainnointini perusteella syntyneiden muistiinpanojen tukena.

Alasuutari (2001, 78–79) kuitenkin muistuttaa, ettei havaintoja tulisi koskaan pitää varsinaisina tuloksina vaan pikemminkin tuloksiin vievinä johtolankoina. Siksi on tärkeää tehdä selkeä analyttinen ero havaintojen ja niiden pohjalta

syntyneiden oivallusten välille. Tämä tarkoittaa sitä, että havaintoja tarkastellaan vain tietystä näkökulmasta eli luodaan teoreettinen viitekehys. Kun keskitytään vain tiettyihin tutkittavan ilmiön ominaisuuksiin, sen suhteuttamista osaksi laajempaa kokonaisuutta voidaan Alasuutarin (2001, 238) mukaan pitää eräänlaisena yleistävänä operaationa.

Sanonta ”yksi kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa” on mielestäni äärimmäisen paikkansapitävä. Valokuvista voi havaita vielä paljon myöhemminkin asioita, joita ei varsinaisessa havainnointitilanteessa huomaa. Näin ollen kuvia ei tarvinnut tarkastella heti vaan pystyin keskittymään olennaiseen eli vuorovaikutukseen, ohjaamiseen ja keskusteluun osallistujien kanssa. Pyrin kuitenkin kirjaamaan havainnoimani keskustelut ja muut huomiot mahdollisimman nopeasti toiminnan loputtua ylös.

4.5 Aineiston analysointi

Analysoitavana aineistona minulla olivat omat muistiinpanoni havainnointieni pohjalta, näyttelyn ja työpajojen palautekyselylomakkeet sekä avajaisten yhteydessä ja työpajoissa ottamani valokuvat.

Näyttelyn palautekyselylomakkeita oli ”riisikorissa” näyttelyn yhteydessä. Vaikka koetin kannustaa vierailijoita parhaani mukaan täyttämään lomakkeita, olin melko skeptinen sen suhteen, että niitä palautuisi ollenkaan. Korostin palautelomakkeita jakaessani, että niiden täyttäminen on tietenkin vapaaehtoista mutta vastaukset olisivat erityisen hyödyllisiä toiminnan edelleen kehittämistä ja arviointia ajatellen.

Näyttelyä koskevia kyselylomakkeita palautui yhteensä 17. Työpajojen osallistujat täyttivät palautteita erittäin kiitettävästi ja lähes kaikki osallistujat kulloisillakin kerroilla täyttivät kyselylomakkeen. Yhteensä kyselylomakkeita työpajoista palautui 34 kappaletta. Palautuneiden lomakkeiden määrä oli erityisen positiivinen yllätys siihen nähden, että en etenkään näyttelyn sisältöjä koskien odottanut saavani välttämättä yhtäkään täytettyä palautelomaketta.

Alasuutari (2011, 40) kehottaa analysoimaan laadullista aineistoa vain niistä näkökulmista, mihin kysymyksiin halutaan vastauksia ja mikä on kulloisenkin teoreettisen viitekehyksen kannalta olennaista. Näyttelyn tavoitteina oli lisätä ihmisten tietoisuutta Tansanian perusopetuksen tilanteesta ja herätellä pohtimaan koulutuksen merkitystä elämässä. Opinnäytetyöni tavoitteena puolestaan on arvioida tämänkaltaisen näyttelytoiminnan soveltuvuutta globaalikasvatukseen. Analysoin siis aineistoa toteutuskokonaisuuden onnistumisen ja tiedon lisäämisen, toiminnan globaalikasvatukseen soveltuvuuden sekä vaikuttavuuden kannalta.

5 TULOKSET

Tässä luvussa esittelen saamiani tuloksia. Tulosten tai vaikutusten näkökulmasta on mahdollista arvioida globaalikasvatustoiminnan onnistumista. Tuloksilla tarkoitetaan toiminnan välittömiä seurauksia, joilla on merkitystä tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Vaikutuksilla tarkoitetaan sitä, mitä toiminnasta on seurannut. Vaikka toiminnassa tietenkin tavoitellaan aina hyödyllisiä ja positiivisia vaikutuksia, jotkut vaikutukset voivat olla myös tarpeettomia, ei-tavoiteltuja tai jopa haitallisia. (Rekola ym. 2010, 49.)

Gloaalikasvatustoiminnan vaikutuksia arvioidessa tulee kuitenkin ottaa huomioon, että toiminnan aikaansaamat muutokset asenteisiin ja toimintaan saattavat ilmetä vasta pitkän ajan kuluttua eikä muutoksia silloin voida enää yhdistää kyseiseen toimintaan (Rekola ym. 2010, 50).

5.2 Toteutuskokonaisuuden onnistuminen ja tiedon lisääminen

Suurin osa palautekyselyiden vastaajista oli sitä mieltä, että näyttely sekä työpajat oli järjestetty kokonaisuudessaan hyvin. Muutama vastaaja oli vain osittain samaa mieltä, ja kehitysehdotuksena tuli esimerkiksi tuolien tai muiden istu-

mismahdollisuuksien asettaminen näyttelytilaan. Kaikki vastaajat – yhtä lukuun ottamatta – kokivat myös saaneensa näyttelyn, työpajojen tai molempien ansiosta uutta tietoa ja uusia taitoja. Suurin osa vastaajista koki myös näyttelyn aihepiiriltään kiinnostavaksi:

”Kiinnostava ja liikuttava. Tämän maan (Tansanian) toiminnot ja elämä ei ollut kovin paljon tiedossani.” (Nainen yli 50 vuotta)

”Todella tärkeä aihe joka pistää miettimään!” (Nainen 25-35 vuotta)

Yleisö kiinnitti myös huomiota positiivisiin seikkoihin sekä siihen kehitykseen, jota Tansaniassa on jo saavutettu. Eräs kongolaistaustainen nainen hämmästeli:

”Onko todella Tansaniassa ilmainen koulutus? Mahtavaa! Kumpal olisi jonain päivänä myös Kongossa!”

Moni muukin oli selkeästi positiivisesti yllättynyt Tansanian peruskoulutilanteesta, ja yleisön seasta kuului yllättyneitä pohdintoja: *”Ai noinkin moni aloittaa Tansaniassa koulun!”* ja *”Ai noin moni tansanialainen osaa lukea?”* Eräs vierailija mainitsi myös näyttelyn palautekyselylomakkeessa, että hänen mielikuvansa Tansaniasta muuttui näyttelyn myötä positiivisempaan suuntaan.

”Näyttely antoi hyvän kuvan Tansanian oloista ja kehityksestä. Tansania on edelleen avun tarpeessa, vaikka edistystä onkin tapahtunut.” (Mies yli 50 vuotta)

5.3 Elämyksellisyys merkitys toiminnassa

Elämyksellisyys, kokemuksellisuus ja osallistuminen tuovat erittäin hedelmällisen maaperän vastavuoroiselle oppimiselle. Näyttelyn vuorovaikutteisissa keskustelutilaisuuksissa etenkin vanhemman sukupolven edustajat intoutuivat kertoamaan omista koulumuistoistaan. Eräs vanhempi nainen muisteli:

”Kyllähän meidänkin kouluajanamme vielä koivuniemen herra oli tuttu vieras, jolleivät läksyt ollut luettu!”

Toinenkin vanhempi vierailija tunnisti kepin käytön omilta kouluajoiltaan ja totesi lisäksi, että pulpetitkin olivat ennen vanhaan samantyyllisiä kuin näyttelyssä esillä oleva, Tansaniasta tuotu puinen pulpetti. Eräs kenialaistaustainen vierailija puolestaan ihasteli, että hänellä oli ollut lapsuudessa käytössään lähes samanlainen koulupuku, kuin näyttelyssä oli esillä.

Yhtymäkohtia oman lapsuusajan kouluaikeihin löytyi myös tyttöjen koulutusmahdollisuuksista ja yhteiskunnallisesta asemasta. Tansaniassa on suuri ero valtion ja yksityisten rahoittamien koulujen välillä, mikä puolestaan toi vierailijoille mieleen Suomessa vielä 1970-luvulle asti vallinneen oppikoulu- ja kansakoulu-järjestelmän. Kansakoulua kävivät ne, jotka eivät päässeet oppikouluun. Oppikoulu oli lisäksi maksullinen, joten kaikilla vanhemmilla ei myöskään ollut varaa päästää lastaan oppikouluun. (Tilastokeskus 2007.)

Pyrin kiinnittämään näyttelyä suunniteltaessa huomiota siihen, että näyttely mahdollistaisi mahdollisimman monien aistien käytön. Lapset olivat erityisesti haltioissaan taustalla pyörivästä Msingin ystävyysseuran tekemästä *kotona ja koulussa* -multimediasta, jossa näytettiin kuvia tansanialaisen koulupäivän varrelta. Eräs tyttö katseli videota yhä uudestaan suu auki hämmästellessä. Erään lapsen äiti totesi, että näyttely, jossa globaaleja kysymyksiä lähestytään tällaisen teeman kautta, on mainio keino herättää myös pienempien kiinnostus: *”Lapset ovat aina kiinnostuneita muista lapsista ja niiden elämästä.”*

Nuoremmat osallistujat herättelivät myös mainiosti keskustelua olemalla luontaisesti uteliaita ja kyselemällä kaikista yksittäisistä näyttelyesineistä: *”Mikä tämä on? Mitä tällä tehdään?”*

Havaintojeni ja saamani suullisen ja kirjallisen palautteen perusteella suurin osa osallistuneista oli sitä mieltä, että tämänkaltaisen toiminta on hyvä keino globaalikasvatukseen. Eräs vastaaja oli jopa erikseen korostanut palautelomakkeessaan tämänkaltaisen osallistavan toiminnan olevan mitä erinomaisin keino

globaalikasvatukseen. Myös muilta vastaajilta tuli positiivista palautetta toimintatavasta:

”Ruoka on varmasti parhaimpia tapoja lähentää eri kulttuureja ja yhdistää eri ihmisiä!” (Mies 15–25 vuotta)

”Erittäin hyvä tapa saada tietoa toisesta/vieraasta kulttuurista. Lisää näitä tilaisuuksia!” (Nainen yli 50 vuotta)

5.3 Näyttelykokonaisuuden herättämät ajatukset osallistujissa

Kyselylomakkeen avoimeen kysymykseen *Mitä ajatuksia näyttely herätti?* sain yllättävän paljon vastauksia. Vastauksista ja siitä, että niitä tuli niin kiitettävästi, voidaan päätellä, että näyttelykokonaisuus on pannut ihmiset ajattelemaan ja teema on vaikuttanut heihin ainakin jollakin tasolla. Esittelen muutamia poimintoja vastauksista:

”Mielikuva Tansaniasta muuttui positiivisempaan suuntaan. Uutta tietoa, aihepiiri mielenkiintoinen. hyvä kun oli asiantuntijoita paikalla.” (Nainen 25-35 vuotta)

”Mielenkiintoista! haluaisin kuulla lisää vertailua muihin Afrikan maihin ja miten koulutus on voitu toteuttaa sekä onko kouluja käyneille töitä kotimaassa.” (Nainen 25-35 vuotta)

”Itselle toi asian/maan lähemmäksi. Suht pienellä näyttelyllä paljon vaikuttavuutta.” (Mies yli 50 vuotta)

”Kuinka vähän sitä tiesi Tansaniasta ja miten hyvin omat asiamme usein ovat.” (Nainen 35-50 vuotta)

”Kaikkien pitäisi ottaa osaa koulutuksen tukemiseen Tansaniassa.” (Mies 25-35 vuotta)

5.4 Markkinointikeinot

Tilaajaorganisaation kannalta on oleellista selvittää, mitä kautta näyttelyvieraat ja työpajojen osallistujat ovat saaneet tiedon toiminnasta. Tärkeää on myös se tieto, onko toiminnalla lisätty Setlementtiliiton tunnettuutta eli onko kävijäjoukossa myös henkilöitä, joille Setlementtiliiton toiminta ei ollut ennestään tuttua. Olen koonnut alla olevaan taulukkoon tilaajaorganisaation kannalta oleelliset vastaukset näihin kysymyksiin sekä näyttelyn että työpajojen kyselylomakkeista.

Taulukko 1: Mistä osallistujat saivat tiedon näyttelystä ja/tai työpajasta?

	Mistä saitte tiedon näyttelystä/työpajasta?			
Oliko Setlementtiliiton toiminta ennestään tuttua?	Näyttelyn mainoslehtisestä	Internetistä (FB, Setlementtiliiton tiedotus)	Ystäviltä tai sukulaisilta	Jostain muualta
Kyllä	4	7	10	10
Ei	4	6	6	1
Vastauksia yhteensä		48		

Palautekyselylomakkeista saatujen vastausten perusteella käy ilmi, että useimmat palautteeseen vastanneista kävijöistä olivat saaneet tiedon ”puskaradion” kautta eli ystäviltä tai sukulaisilta. Niistä kyselyyn vastanneista näyttelyvieraista,

joille Settlementtiliiton toiminta ei ollut ennestään tuttua, kuusi vastasi saaneensa tiedon internetistä.

Moni kävijä, jolle Settlementtiliiton toiminta oli ennestään tuttua, vastasi saaneensa tiedon jostakin muualta kuin lomakkeessa annetuista vaihtoehtoista. Vastauksista ilmeni, että näyttelystä oli saatu tietoa esimerkiksi käytäessä muuten asukastalossa, joka oli näytteillepanopaikka, Pasilan lehdestä tai järjestäjältä.

Kaikista palautekyselyihin vastanneista 17 henkilöä ilmoitti, ettei Settlementtiliiton toiminta ollut heille ennestään tuttua. Toiminnalla onnistuttiin siis myös lisäämään Settlementtiliiton toiminnan tunnettuutta.

Tuloksia tarkasteltaessa on kuitenkin tärkeää ottaa huomioon, että taulukosta käyvät ilmi ainoastaan kyselylomakkeisiin vastanneiden henkilöiden tiedot ja mielipiteet. Settlementtiliiton tiloissa, joissa näyttely toteutettiin, oli myös ennestään aktiviteetteja, joten on vaikeaa määritellä, kuinka moni lopulta tuli paikalle juuri tämän näyttelyn tai työpajojen vuoksi. Toisaalta näin onnistuttiin tavoittamaan laajempi kohderyhmä.

5.5 SWOT-analyysi

Tein Elimu Bila Shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen näyttelyn suunnitteluvaiheessa toiminnasta SWOT-analyysin. SWOT-analyysi on yksinkertainen, mutta paljon käytetty analysointimenetelmä, jota voidaan hyödyntää kehittämismahdollisuuksien ja -tarpeiden analysointiin. SWOT on lyhenne englanninkielisistä käsitteistä *Strengths* (vahvuudet), *Weaknesses* (heikkoudet), *Opportunities* (mahdollisuudet) ja *Threats* (uhat). Taulukon alapuolella olen arvioinut, kuinka odotetut osiot toteutuivat, tai toteutuivatko ne laisinkaan. (Anttila 2007, 141; Silverberg 2001, 17.)

Taulukko 2: SWOT-analyysi:

VAHVUUDET: <ul style="list-style-type: none"> - Kiertonäyttely - Järjestön monipuolinen työ ja yhteistyöverkostot - Yhteistyökumppani Weetu Tansaniassa - Järjestön kokemus kehitysyhteistyöteemoista 	HEIKKOUEDET: <ul style="list-style-type: none"> - Markkinointi - Näyttelyn kuljetus - Ei aiempaa kokemusta tällaisesta projektista
MAHDOLLISUUDET: <ul style="list-style-type: none"> - Monipuoliset kohderyhmät - Matalan kynnyksen aihe - Järjestön toiminnan tunnettuuden lisääminen 	UHAT: <ul style="list-style-type: none"> - Toiminnalle ei saada rahoitusta - Liikkeen heikko tunnettavuus - Näyttelyssä ei käy vierailijoita/kävijäjoukko hyvin yksipuolista - Vierailijoilta ei saa lainkaan palautetta

Kulttuuritoiminnan yhdistäminen globaalikasvatustyöhön tarjoaa mahdollisuuden vaikeidenkin globaalien teemojen käsittelyyn mahdollistamalla jonkinlaisen samaistumisen aiheeseen elämyksellisyyden, ja sen kautta henkilökohtaisen kokemuksen kautta. Setlementtiliiton yhtenä vahvuutena tulivat projektin aikana erityisesti esiin järjestön tekemän työn monipuolisuus ja liiton laajat yhteistyöverkostot. Apua projektin toteutukseen saimme muun muassa yhteistyökumppanijärjestö WEETU:lta Tansaniasta, sillä sen avulla saimme järjestettyä pulpetin näyttelyä varten.

Näyttelykokonaisuus on kiertonäyttely. Teetätimme siis näyttelytavaroita varten kuljetuslaatikon Setlementtiliiton yhteistyökumppanilla Sovinto ry:llä. Emme kuitenkaan ottaneet tarpeeksi realistisesti huomioon kaikkien tavaroiden sekä laatikon yhteispainoa, sillä sitä on erittäin vaikea kuljettaa tai liikutella. Näyttely it-

sessään on helppo ja nopea pystyttää ja purkaa, mutta kuljetusta varten olisi hyvä kehittää nykyistä parempi ratkaisu.

Toteutusresursseja koskeva uhka ei onneksi toteutunut, sillä toiminnalle saatiin ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustukea. Kuten olen aiemmin työssäni jo maininnut, vierailijoilta kertyi palautetta oikein kiitettävästi, joten tämäkään uhka ei toteutunut.

Setlementtiliiton toiminnan heikohko tunnettuus oli ehkä omalta osaltaan vaikuttajana siinä, että näyttelyn kävijäkunta koostui suurimmaksi osaksi jo muutenkin Setlementtiliiton palveluita ja asukastiloja hyödyntävistä ihmisistä. Toiminnalla onnistuttiin kuitenkin saavuttamaan myös sellaisia ihmisiä, joille järjestön toiminta ei ollut ennestään tuttua. Tämänkaltaisen globaalikasvatustoiminta soveltuu arviointini perusteella hyvin erilaisille ja eri-ikäisille kohderyhmille, joten mahdollisuutena olisi laajentaa toimintaa kehittämällä näyttelystä esimerkiksi kouluille tarjottava näyttelykokonaisuus työpajoihin.

Myös näyttelystä kertyneistä palautelomakkeista kävi ilmi, että tämänkaltaisen toiminnan markkinointia tulisi tehostaa, jotta toiminta tavoittaisi enemmän ihmisiä.

"Julkisuutta olisi saatava enempi jotta yleisö saisi tietoa." (Mies yli 50 vuotta)

Etenkin työpajojen markkinoinnissa oli selkeästi puutteita, sillä ilmoittautumisia tuli todella vähän. Osallistujia oli kyllä paikalla kaikissa työpajoissa usein vähintään kymmenen, mikä oli tietenkin positiivista, mutta osallistujamäärän ennustamattomuus hankaloitti huomattavasti työpajojen tilojen ja materiaalien suunnittelua. Vahvuuksissa mainitsemaani Setlementtiliiton laajaa yhteistyöverkostoa voisi tulevaisuudessa hyödyntää toiminnan markkinoinnissa.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni tavoitteena oli arvioida osallistavan näyttelytoiminnan soveltuvuutta ja toimivuutta globaalikasvatustoiminnassa. Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt selvittämään Settlementiliiton globaalikasvatusnäyttelyn toiminnan laatua ja vaikutuksia seuraavien kysymysten avulla:

- Millaisia ajatuksia tämänkaltaisen globaalikasvatustoiminta näyttelyn kävijöissä herätti, ja saivatko he uutta tietoa?
- Kuinka kävijät kokivat näyttelyn soveltuvuuden globaalikasvatukseen?
- Mitä kehitettävää tai paranneltavaa tämänkaltaisessa toiminnassa olisi?

Saamani palaute näyttelyvierailta sekä työpajojen osallistujilta oli pääosin erittäin positiivista. Myös tilaajaorganisaatio on ollut kokonaisuuteen tyytyväinen. Tästä voidaan päätellä, että kokonaisuus on ollut toimiva.

Analysoimistani aineistoista nousi opinnäytetyöni tavoitteiden kannalta olennaisena seikkana esille erityisesti, että elämyksellisyys ja oma osallistuminen toimintaan koettiin mielekkäänä tapana toteuttaa globaalikasvatusta. Vaikuttamalla yhtä aikaa sekä tietoon, taitoon että asenteisiin voidaan saada aikaan syvällinen oppimisprosessi. Osallistavalla ja elämyksellisellä toiminnalla on mahdollista vaikuttaa osallistujiin niin tiedollisella, toiminnallisella kuin emotionaalisellakin tasolla.

Kun globaalit teemat esitetään niin sanotussa matalan kynnyksen asiayhteydessä, kuten tällaisen näyttelyn muodossa, on mahdollista tavoittaa myös sellaisia ihmisiä, jotka eivät muutoin kiinnostuisi globaaleista kysymyksistä. Tuomalla aiheet ”tutun ja turvallisen” tekemisen kautta lähelle, kiinnostus asioita kohtaan saattaa herätä.

Globaaleja olosuhteita ja eroja omaan kulttuuriin voi olla vaikea ymmärtää, jollei ole minkäänlaista omakohtaista kokemusta asiasta. Myös Heino ja Houtsonen

(2011, 107) sekä Lampinen (2009, 11) korostavat, että henkilökohtainen suhde asiaan, tapahtumaan tai toimintaan luo hedelmällisen lähtökohdan syventää ja laajentaa omaa ymmärrystänsä globaaleista ilmiöistä ja kysymyksistä. Näyttelyn kouluteema toi sisältöineen kaikille jotakin, sillä vaikka globaalit kysymykset tuntuivat kaukaisilta, koulunkäyntiin jokainen pystyy jollakin tasolla samaistumaan. Vuorovaikutteiset näyttelytilaisuudet ja työpajat toivat yhteen eri sukupuolia sekä eri kulttuuritaustaisia ihmisiä pohtimaan, keskustelemaan, tekemään sekä oppimaan yhdessä. Joukkoon mahtui sekä miehiä että naisia.

Havaintojeni ja kyselylomakkeiden analyysien pohjalta voidaan todeta, että osallistujat ovat pääosin saaneet lisää tietoa ja näyttelyn on herättänyt heissä ajatuksia ja tunteita. Lähestulkoon kaikki vastaajat olivat myös vähintään osittain samaa mieltä siitä, että tämänkaltainen osallistava toiminta on hyvä keino globaalikasvatukseen. Opinnäytetyöni on laadullinen arviointi, ja arviointitutkimuksessa keskeisintä ovat nimenomaan yksilöiden kokemukset ja mielipiteet (Anttila 2007, 34). Näyttelyvieraiden ja työpajojen osallistujien antamasta palautteesta voidaan siis päätellä, että tämänkaltainen näyttelytoiminta työpajoineen on toimiva keino globaalien teemojen käsittelemiseen ja edelleen tietoisuuden lisäämiseen.

Palautekyselylomakkeista selvisi, ettei myöskään Settlementiliiton toiminta ollut ennen näyttelyvierailua kaikille vierailijoille tuttua. Toiminnalla onnistuttiin siis myös lisäämään Settlementiliiton ja sen toiminnan tunnettuutta.

Nopeasti muuttuvassa maailmassamme globaalikasvatuksella on tärkeä tehtävä. Globaalien kysymysten pohtiminen ja niihin herääminen eivät ole ainoastaan koulujen tai järjestöjen harteilla. Jokaisen yksilön tulisi omassa elämässään pohtia, mitä vaikutuksia omilla päätöksillä on muuhun maailmaan. Asioiden tiedostamisen tai tietoisuuden lisääminen kehityskysymyksistä on ensiarvoisen tärkeää, sillä vasta kun asioista ollaan tietoisia, voidaan myös ryhtyä konkreettiseen toimintaan oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Elimu bila shida – Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttelyllä onnistuttiin antamaan osallistujille katsaus Tansanian perusopetuksen tilanteesta ja viestittämään yhteistyön merkityksestä kehitysyhteistyössä.

Muutokset maailmassa tapahtuvat niin nopeasti, etteivät muutamia vuosia sitten mainiosti toimineet globaalikasvatuksen menetelmät ja toimintatavat välttämättä ole enää ajankohtaisia. Ympäristön jatkuvien muutosten vuoksi globaalikasvatus perustuu ennen kaikkea toiminnan jatkuvalle arvioinnille ja edelleen kehittämiselle. Tämä opinnäytetyö voi toimia apuna samankaltaista globaalikasvatustoimintaa suunnitteleville toimijoille. Globaalikasvatuksen arviointi on kuitenkin melko haastavaa, sillä toiminnan aikaansaamat vaikutukset esimerkiksi asenteisiin voivat tulla näkyviin vasta pitkän ajan kuluttua varsinaisesta toiminnasta.

Opinnäytetyöni aihe oli hyvin kiinnostava. Aiheen rajauksessa olikin välillä vaikeuksia, ja minusta tuntui, että olisin voinut jatkaa arviointitutkimusta vielä paljon syvemmälle. Tämä oli siis ensimmäinen projekti jossa olen ollut mukana ja työtä kyllä riitti, mutta sen myötä koen oppineeni aivan valtavan paljon projektityöskentelystä ja globaalikasvatuksesta. Välillä olivat myös paniikki ja epätoivo iskeä, mutta kaikesta selvittiin ja koen kokonaisuudessa suoriutuneeni projektista hyvin. Kokemus oli mieluista ja opettavainen, ja toivon, että pääsen tulevaisuudessakin työskentelemään samankaltaisissa hankkeissa.

Gloaalikasvatus eri ulottuvuuksineen linkittyy vahvasti yhteisöpedagogin toimialaan niin nuorisotyössä kuin järjestöpuolellakin. Vaikka Suomi onkin katukuvansa kansainvälisyydessä muita Euroopan maita jäljessä, kansainvälistyminen ja globalisoituminen ovat kasvavia ilmiöitä, jotka ovat tulleet jäädäkseen. Tarve globaalikasvatukselle ja ihmisten herättämiselle maailman todellisuuteen on nyt siis ajankohtaisempaa kuin koskaan.

LÄHTEET

Airaksinen, Kirsi (toim.) 1998. Innostu! Innosta! Helsinki: Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry

Alasuutari, Pertti 2011. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino

Anttila, Pirkko 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Helsinki: AKATIIMI Oy

Anttalainen, Kati & Lampinen, Johanna 2009. Tietoa, taitoa ja asenteita – esimerkkejä hyvistä käytänteistä. Teoksessa:

Lampinen, Johanna & Melén-Paaso Monica (toim.) Tulevaisuus meissä -

Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40

Elo, Pekka & Shabrokh, Hoda. 2011. Maailmankansalaisen etiikka. Teoksessa: Jääskeläinen, Liisa & Repo, Tarja (toim.) 2011. Koulu kohtaa maailman. Mitä osaamista maailmankansalainen tarvitsee? Maailmankansalaisena Suomessa – hanke. Kuopio: Opetushallitus: Oppaat ja käsikirjat 2011:16. 139–149

European Commission Eurostat; File:Total population and resident population by group of citizenship, 2011. Viitattu 22.10.2014:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/File:Total_population_and_resident_population_by_group_of_citizenship_2011.png

Freire, Paulo 2005 (Tomperi, Tuukka toim. & Suomennos: Kuortti, Joel) Sorrettujen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino

Global.Finland 2008. Tavoittele unelmaa – näyttely. Viitattu 20.10.2014:

<http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=37867&contentlan=1&culture=fi-FI>

Hakkarainen, Outi & Kaskeala, Niklas & Koivuporras-Masuka, Kirsi & Nilsson, Eva Pennanen, Aino & Saares, Pauliina 2013. Millaisessa maailmassa haluamme elää? Vuosituhattavoitteista kohti vuoden-2015 jälkeistä kehitysohjelmaa. Kepan ajankohtaiskatsaukset 11/10/2013 Viitattu 16.10.2014:

http://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/mdg_ja_post_2015_ajankohtaiskatsaus_2013.pdf

Harju, Aaro 2009. Nuorisotyö kansalaisyhteiskunnan oppimisen areenana. Teoksessa:

Lampinen, Johanna & Melén-Paaso Monica (toim.) Tulevaisuus meissä - Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40. 113–117

Heino, Erja-Outi & Houtsonen, Lea. 2011. Globaali vastuu ja kehityskumppanuus. Teoksessa:

Jääskeläinen, Liisa & Repo, Tarja (toim.) 2011. Koulu kohtaa maailman. Mitä osaamista maailmankansalainen tarvitsee? Oppaat ja käsikirjat 2011:16.

Maailmankansalaisena Suomessa – hanke. Kuopio: Opetushallitus. 105–110.

Huovila, Tuuli 2001. "Draama toimi loistavasti ajatuksia herättäen":

Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laadun ja vaikuttavuuden arviointi. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Jääskeläinen, Liisa & Repo, Tarja (toim.) 2011. Koulu kohtaa maailman. Mitä osaamista maailmankansalainen tarvitsee? Oppaat ja käsikirjat 2011:16

Maailmankansalaisena Suomessa – hanke. Kuopio: Opetushallitus

Kaivola, Taina & Melén-Paaso, Monica & Rohweder, Liisa. 2009. Kansainvälisyyskasvatuksesta globaalivastuuseen. Teoksessa:

Lampinen, Johanna & Melén-Paaso Monica (toim.) Tulevaisuus meissä - Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40. 18–28.

Kaivola, Taina, Melén-Paaso, Monica 2009. Globaalivastuun edistämisen uusi viitekehys. Teoksessa:

Lampinen, Johanna & Melén-Paaso Monica (toim.) 2009: Tulevaisuus meissä - Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40. 150–155.

Kalhama, Pilvi & Vartiainen, Pekka (toim.) 2006. Kulttuurista kasvua - Näkökulmia kulttuurikasvatukseen. Vaajakoski: Humanistinen Ammattikorkeakoulu. Sarja C. Oppimateriaaleja 10.

Kananen, Jorma, Ijäs, Eeva (toim.) 2008. Kvalitatiivisen tutkimuksen teoria ja käytänteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino

Karppinen, Seppo J.A & Latomaa, Timo (toim.) 2007. Seikkaillen elämyksiä - Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Tampere: Lapin yliopistokustannus

Kiilakoski, Tomi & Tomperi, Tuukka & Vuorikoski, Marjo (toim.) 2005. Kenen kasvatus? Kriittisen pedagogiikan ja toisinkasvatuksen mahdollisuus. Tampere: Vastapaino

Kivistö, Jari (toim.) 2010. Globaaliin vastuuseen kasvaminen – Näkökulmia maailman hahmottamisen pedagogiikkaan. Helsinki: Ulkoasiainministeriö

Kurki, Leena. 2005. Sosiokulttuurinen innostaminen yhteisöllisyyden rakentajana. Teoksessa:

Kiilakoski, Tomi & Tomperi, Tuukka & Vuorikoski, Marjo (toim.) 2005. Kenen kasvatus? Kriittisen pedagogiikan ja toisinkasvatuksen mahdollisuus. Tampere: Vastapaino. 335–355.

Lampinen, Johanna & Melén-Paaso Monica (toim.) 2009: Tulevaisuus meissä - Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40

Lehikoinen, Anita 2009. Esipuhe Teoksessa:

Lampinen, Johanna & Melén-Paaso Monica (toim.) 2009: Tulevaisuus meissä - Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisuja 2009:40

Lounasheimo, Paula 2009. Kuvien ja viestien käyttöopas. Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys. Alkuperäinen englanninkielinen teksti: Dóchas Development Education Group 2008

Melén-Paaso, Monica 2008. Teemana maailmanlaajuinen vastuu - Kestävästä kehityksestä maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön verkkolehti, Julkaistu 6.3.2008. Viitattu 28.9.2014:

<http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2008/0603/globalivastuu.html>

O'Loughlin, Eddie & Wegimont, Liam 2002. Global Education in Europe to 2015 - Strategy, policies, and perspectives Outcomes and Papers of the Europe-wide Global Education Congress. Maastricht, The Netherlands 15th-17th November 2002. Viitattu 21.9.2014:

http://www.coe.int/t/dg4/nscentre/Resources/Publications/GE_Maastricht_Nov2002.pdf

Opetusministeriön julkaisuja 2007:11: Kansainvälisyyskasvatus 2010:
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2007/liitteet/opm11.pdf?lang=fi>

Rekola, Sanna (kirjoittaja) & Cantell, Matti & Hintikainen, Katja & Joro, Anna-Sofia & Simonen, Saara 2010. Maailmaa muuttamaan – Globaalikasvatuksen työkirja järjestöille. Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa Ry: Printtipalvelut

Rekola, Sanna 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriön nuorisoyksikön 11.5.2011 järjestämä seminaari "GLOBAALIVASTUU, YHDENVERTAISUUS JA IHMISOIKEUDET valtakunnallisten nuorisjärjestöjen ja nuorisotyön palvelujärjestöjen toiminnassa" – artikkeli. Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen Kepa Ry. Viitattu 23.10.2014:
http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2011/05/globalikasvatus/Sanna_Rekolan_artikkeli.pdf

Rekola, Tuula (toim.) 2007. Kaiken maailman kasvatusta - Hakemisto kansainvälisyyskasvattajista Suomessa. Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry

Ruuska, Kai 2012. Pidä projekti hallinnassa – Suunnittelu, menetelmät, vuorovaikutus. Helsinki: Talentum Media Oy

Räsänen, Rauni 2011. Kansainvälisyyskasvatus 2010 -ohjelman arviointi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:13

Räsänen, Rauni 2011. Teemana maailmanlaajuinen vastuu - Globaalikasvatus kestävän tulevaisuuden rakentajana. Opetus – ja kulttuuriministeriön verkkolehti 14.4.2011. Viitattu 29.10.2014:
<http://www.minedu.fi/etusivu/arkisto/2011/1404/globalivastuu.html?lang=fi>

Saari, Sirpa 2012 "Vaikka on tosi nuoria ihmisiä, niin silti on toivoa ja halua vaikuttaa asioihin." : Taksvärkki ry:n kehityskasvatuksen vaikutusten arviointi. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Ammattikorkeakoulun perustutkinnon opinnäytetyö.

Toikka, Miia 2005. Vuosituhattavoitteet: Hyvän voitto vai tappio? Maailman kuvalehti 5/2005. Viitattu 19.10.2014.
<http://www.maailmankuvalehti.fi/node/1611>

Salo-Lee, Liisa 2009. Monikulttuurinen osaaminen ja kulttuurinen lukutaito. Teoksessa:

Lampinen, Johanna & Melén-Paaso Monica (toim.) 2009: Tulevaisuus meissä - Kasvaminen maailmanlaajuiseen vastuuseen. Opetusministeriön julkaisu 2009:40. 65–70.

Shiffa Ry 2014. Pata, sandaali ja virkattu teltta. Viitattu 7.11.2014:

<http://shiffa.org/hankkeet/pata-sandaali-ja-virkattu-teltha/>

Sisäasiainministeriö: Maahanmuuton tilastokatsaus 2012. Viitattu 23.10.2014:

http://www.migri.fi/download/43811_43667_Maahanmuuton_tilastokatsaus2012_web.pdf?72d194651260d188

Suomen Setlementtiliitto 2014. Viitattu 11.10.2014;

<http://www.setlementti.fi/>

Setlementtiliiton strategia 2015. Viitattu 12.10.2014:

<http://www.setlementti.fi/@Bin/45930/Strategia+2015+.pdf>

Tilastokeskus 2007. Tuotteet ja palvelut. Tietoa teemoittain: Suomi 1917-

2007. Koulutus Suomessa: yhä enemmän ja yhä useammalle. 12.11.2007
Viitattu 23.10.2014:

<http://www.stat.fi/tup/suomi90/marraskuu.html>

Ulkoasiainministeriö:

2014:

- a. Kehityspolitiikka - Tuki kansalaisjärjestöjen viestintähankkeisiin ja globaalikasvatukseen. 2014. Viitattu 5.11.2014:

<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=50028>

- b. Kehityspolitiikka – Kehitysyhteistyön toteutus. 2014. Viitattu 2.11.2014:

<http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=15335&contentlan=1&culture=fi-FI>

- c. Kehityspolitiikka - Kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön periaatteet 2014. Viitattu 2.11.2014:

<http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=15318&contentlan=1&culture=fi-FI>

2010:

Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus 2010. Ulkoasiainministeriö

UNESCO 2012: Tanzania - Beyond Primary Education, the Quest for Balanced and Efficient. Policy Choices for Human Development and Economic Growth

EDUCATION SECTOR ANALYSIS/EXECUTIVE SUMMARY 2012

Viitattu 19.10.2014:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002152/215247e.pdf>

United Nations Development Programme - 2014 Human Development Report.

Sustaining Human Progress: Reducing Vulnerabilities and Building Resilience:

<http://www.undp.org/content/dam/undp/library/corporate/HDR/2014HDR/HDR-2014-English.pdf>

<https://data.undp.org/dataset/Table-9-Education/xn26-t7qa>

Väestöliitto 2014. Maahanmuuttajien määrä. Viitattu 23.10.2014:

http://www.vaestoliitto.fi/tieto_ja_tutkimus/vaestontutkimuslaitos/tilastoja-ja-linkkeja/tilastotietoa/maahanmuuttajat/maahanmuuttajien-maara/

WeeGee Näyttelykeskus 2013. Arooska Somalihäät – näyttely.

Viitattu 7.11.2014:

[http://www.weege.fi/fiFI/Arooska__somalihaat_nayttely_Helina_Raut\(38289\)](http://www.weege.fi/fiFI/Arooska__somalihaat_nayttely_Helina_Raut(38289))
)

YK:n Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus:

http://www.ihmisoikeudet.net/uploads/materiaali/YK_Ihmisoikeuksien%20julistus.pdf

Plan Suomi. Materiaalipankki: Näyttelyt. Viitattu 7.11.2014:

<http://globaalikoulu.plan.fi/opettajille/DocumentList.aspx?Id=1142&catId=1185>

LIITTEET

Liite 1: Näyttelyn palautekyselylomake

Elimu bila shida - koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen -näyttelyn palautelomake

Meille on tärkeää kuulla teidän mielipiteenne Elimu bila shida- Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen - näyttelystä. Vastaamalla tähän kyselyyn voitte vaikuttaa Setlementtiliiton tämänkaltaisen toiminnan kehittämiseen.

Valitkaa annetuista vaihtoehdoista itsellenne sopivin tai kirjoittamalla vastaus annettuun tilaan:

1. Sukupuoli

- a. Nainen
- b. Mies

2. Ikä

- a. Alle 15 vuotta
- b. 15–25 vuotta
- c. 25–35 vuotta
- d. 35–50 vuotta
- e. Yli 50 vuotta

3. Tämänhetkinen työtilanteenne

- a. Palkkatyössä
- b. Yrittäjä
- c. Työtön
- d. Opiskelija
- e. Eläkkeellä
- f. Jokin muu

4. Onko Setlementtiliiton toiminta teille ennestään tuttua?

- a. Kyllä
- b. Ei

5. Mistä saitte tiedon näyttelystä?

- a. Näyttelyn mainoslehtisestä
- b. Facebookista
- c. Ystäviltä tai sukulaisilta
- d. Jostain muualta, mistä? _____

6. Mitä mieltä olette seuraavista väittämistä?

(1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = en eri- enkä samaa mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä)

Näyttely oli järjestetty hyvin	1 2 3 4 5
Näyttely oli aihepiiriltään kiinnostava	1 2 3 4 5
Sain uutta tietoa	1 2 3 4 5
Löysin perille helposti	1 2 3 4 5

7. Mitä ajatuksia näyttely herätti?

8. Mitä kehitettävää tämänkaltaisessa näyttelyssä olisi?

Liite 2: Työpajojen palautekyselylomake

Elimu bila shida - koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen

Työpajan palautekysely

1. Sukupuoli

- a. Nainen b. Mies

2. Ikä

- a. Alle 15 vuotta
b. 15-25 vuotta
c. 25-35 vuotta
d. 35-50 vuotta
e. Yli 50 vuotta

3. Tämänhetkinen työtilanne

- a. Palkkatyössä
b. Yrittäjä
c. Työtön
d. Opiskelija
e. Jokin muu

4. Onko settlementiliiton toiminta ennestä tuttua? a. Kyllä b. Ei

5. Mistä sait tiedon työpajasta?

- a. Näyttelyn mainoslehtisestä
b. Internetistä (facebook, settlementiliiton tiedotus)
c. Ystäviltä/sukulaisilta
d. Jostain muualta, mistä? _____

6. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Vastatkaa: 1=täysin eri mieltä, 2= osittain eri mieltä, 3= en eri enkä samaa mieltä, 4= osittain samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä

Työpaja oli toteutettu hyvin	1	2	3	4	5
------------------------------	---	---	---	---	---

Opin jotain uutta	1	2	3	4	5
-------------------	---	---	---	---	---

Ajankohta oli hyvä

Tämänkaltainen työpajatoiminta on

hyvä keino globaalikasvatukseen	1	2	3	4	5
---------------------------------	---	---	---	---	---

Mitä palautetta haluaisit antaa, keksitkö jotain kehitysehdotuksia?

Kiitoksia vastauksista! 😊

Liite 3: Näyttelyn esite

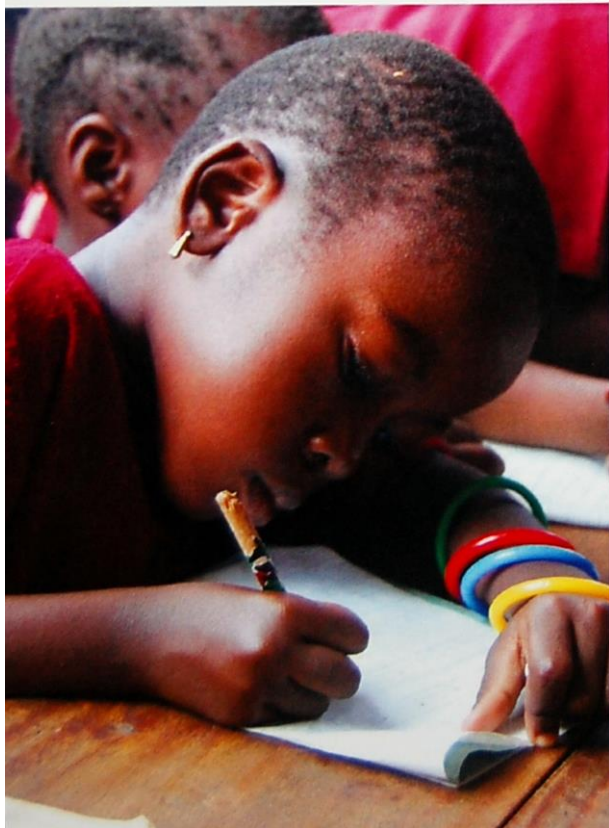

TANSANIA

Elimu bila shida
Koulutuksella turvalliseen tulevaisuuteen

Elimu bila shida. Koulutuksella parempaan tulevaisuuteen!

Näyttelyn tarkoituksena on viestiä perusopetuksen merkityksestä Tansaniassa ja tuoda tansanialaisten peruskoululaisten arkea tutummaksi. Settlement-tiliikkeellä on ollut jo vuosikymmeniä yhteistyötä kehitysmaiden kanssa: Tansanian kanssa on ollut opiskelijavaihtoa, vapaaehtoisleiritoimintaa sekä yhteisiä kehitysyhteistyöhankkeita. Näyttelytilan on tarkoitus tuoda häivähdys tansanialaisen luokkahuoneen tunnelmasta Tansaniasta hankitun pulpetin, koulupukujen ja koulutarvikkeiden avulla. Aiheesta järjestetään lisäksi työpajoja.

Tansania lyhyesti

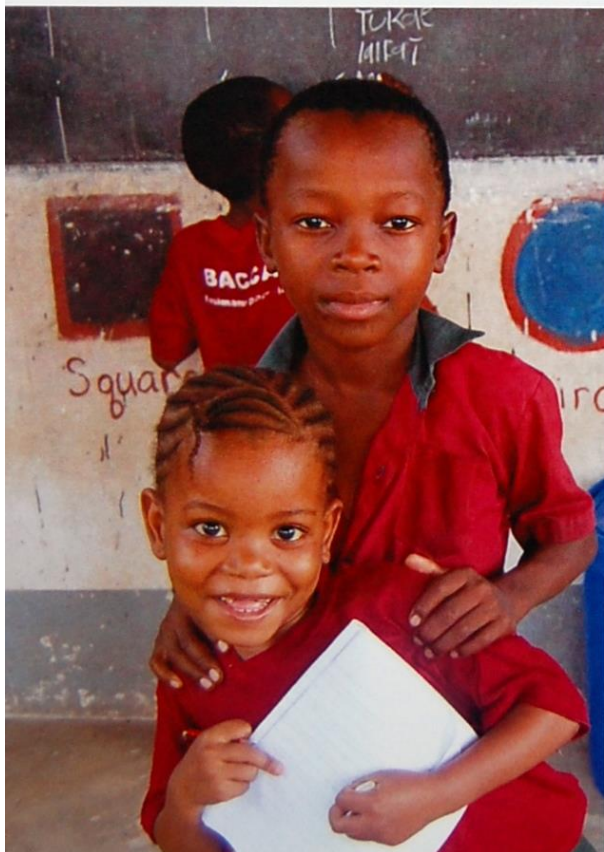
Tansania on noin 40 miljoonan asukkaan valtio Intian valtameren äärellä, Itä-Afrikassa. Tansania on edelleen yksi maailman köyhimmistä maista. YK:n tilastojen mukaan yli kaksi kolmasosaa tansanialaisista elää alle 1,25 dollarilla päivässä.

Tansaniassa esikoulu aloitetaan 3-6-vuotiaana. Sen päätavoitteena on opettaa taitoja ja tapoja, jotka valmistavat peruskoulua varten.

Koulutus on perusoikeus

Mahdollisuus koulutukseen on perusihmisoikeus ja tehokas keino vähentää eriarvoisuutta sekä köyhyyttä. Näyttelyn tarkoituksena on herätellä pohtimaan koulutuksen merkitystä ja sitä, mitä koulutus merkitsee eri olosuhteissa eläville ihmisille.

Tansaniassa opetuksen tasoerot ovat edelleen suuret varsinkin yksityisten ja valtion koulujen välillä. Etenkin maaseudulla valtion koulut kärsivät opettajien ja koulutuksen puutteesta, sekä materiaalien, kuten pulpettien, koulukirjojen ja taulujen, puutteesta.

Perusopetus on panostus tulevaisuuteen

Samaa koulukirjaa käyttää yleensä useampi oppilas. Luokkakoot ovat ongelmallisen suuret: yhtä opettajaa kohti on keskimäärin 60 oppilasta, ja yhtä pulpettia kohti neljä oppilasta. Tyttöjen osuus peruskoulua käyvistä on noussut Tansaniassa jo lähes puoleen. Toisen asteen koulutuksessa naisten osuus on hieman miesten osuutta pienempi. Vaikka ainoastaan neljä prosenttia tansanialaisista jatkaa korkeakouluopintoihin, panostus perusopetukseen mahdollistaa sen toivottavasti tulevaisuudessa yhä useammalle.

Elimu bila shida – Koulutuksella parempaan tulevaisuuteen! -näyttely on osa Inka Steenbeckin (HUMAK) kehitysprojektia ja opinnäytetyötä Suomen Setlementtiliitolle.

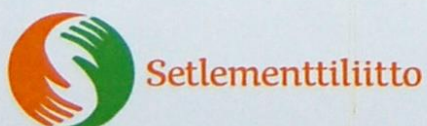
Yhteistyössä Setlementtiliiton tansanialainen yhteistyöjärjestö ja hankekumppani WEETU.

Valokuvat: Inka Steenbeck & Nils Lemke

Lisätietoja Suomen Setlementtiliiton kehitysyhteistyöstä:

Toimialajohtaja Matti Cantell
puh. +358 50 594 5276
matti.cantell@setlementti.fi

www.setlementti.fi

TUETTU ULKOMINISTERIÖN
KEHITYSYHTEISTYÖVAROIN